

HRVATSKI VOJNIK

Broj 79. Godina III. 31. ožujka 2006. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330-500X
9 771330 500003

€ 2,10•CAD 3,00•AUD 3,30•USA 2,00•CHF 3,50•SIT 430,00•SEK 17,00•NOK 17,00•DKK 15,50•GBP 1,30

RAZGOVOR general bojnik Mate Obradović,
glavni inspektor u Inspektoratu obrane OSRH

VIII. kolo
nagradne pitalice
str. 28

Sredstva od neperspektivnih vojarni usmjeriti u modernizaciju

MoD AU

MELBOURNE

Pomagači na Igrama

Organizaciji ovogodišnjih Igara Commonwealtha koje su 26. ožujka završile u Melbourneu snažno su pridonijele i australske oružane snage. Njihovo djelovanje imalo je i svoj naziv, operacija Acolyte, što na latinskom znači *pomagač*. U sklopu operacije, oružane snage su brinule za sigurnost Igara, ali i za ceremonijalne aktivnosti, kao što je otvorenje, na kojem su sudjelovali i vojni glazbenici. U Acolyte je bilo uključeno oko 2600 pripadnika OS-a.

PERZIJSKI ZALJEV

Frontalni sudar

Oko 11 sati po lokalnom vremenu 25. ožujka u vodama Perzijskog zaljeva 30 milja jugoistočno od iračke obale dogodio se sudar dva doista različita plovila.

Prvo je bilo trgovački brod Rokya 1, koji plovi pod zastavom pacifičke otočne države Kiribati, a drugo razarač Američke ratne mornarice USS McCampbell. Nakon sudara lakše su ozlijeđena četvorica mornara, po dvojica sa svake strane. Oba broda su pretrpjeli oštećenja pramaca, ali su odmah bili sposobni za daljnju plovidbu.

SANTIAGO

Nakon Leoparda - Leopardi

Cileansko ministarstvo obrane službeno je objavilo da su postupci oko kupnje 118 tenkova tipa Leopard 2A4 uspješno zaključeni. Tenkove im prodaje Njemačka, a njima će *ergela* tenkova čileanske kopnene vojske biti modernizirana i obnovljena. Naime, na osnovi ove akvizicije postojeći čileanski arsenali od 131 tenka tipa Leopard 1 bit će otpisan tijekom idućih nekoliko mjeseci. Iako je ugovor kojim je kupnja zaključena zaključen još 10. veljače, na njemačku molbu nije objavljen sve do ovih dana. Razlog tome je što su Nijemci prije objave željeli obaviti sve svoje interne administrativne procedure.

ANKARA

Turska dvojba

Celnik turskog Podtajništva za obrambenu industriju Murad Bayar objavio je da njegova zemlja u idućih dvadeset godina planira kupiti sto borbenih zrakoplova nove generacije. Takav posao vrijedio bi otprilike 8,3 milijardi dolara, no vlada želi osigurati da i dodatne poslove koji idu uz kupnju dobiju turske tvrtke. Do kraja ove godine, Turska će se odlučiti između dva tipa aviona: F-35, kojeg konstruira američki Lockheed Martin, ili Eurofighter, koji je proizvod europskog konzorcija. Novi avioni će zamijeniti aktualne turske F-16 i F-4.

EDINBURGH

Nova škotska postrojba

Za škotsku vojnu tradiciju 28. ožujka bio je iznimni dan. Naime, ovog utorka je službeno uspostavljena nova postrojba, Kraljevska škotska pukovnija. U početku će se sastojati od šest redovitih i dvije teritorijalne bojne, a najviše rangirani časnik joj je general bojnik Euan Loudon. Središnja proslava uspostave postrojbe održana je u Edinburghu, ali se slavilo u svim dijelovima svijeta gdje djeluju škotski vojnici, između ostalog i u Iraku, na Cipru, u Sjevernoj Irskoj...

BRUXELLES

Velika vježba kao priprema za veću

Navodama Danske i Njemačke od 24. ožujka do 6. travnja pod okriljem NATO-a provodi se mornarička vježba naziva Brilliant Mariner 2006. U njoj sudjeluju postrojbe iz 17 zemalja članica Saveza: Belgija, Kanada, Danska, Estonija, Francuska, Njemačka, Italija, Latvija, Litva, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugal, Španjolska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD, te tri zemlje partnera: Švedska, Finska, Ukrajina. Više od 6000 ljudi koristi se s više od 60 brodova, 5 podmornica i 13 zrakoplova. Čak i tako velika vježba tek je priprema mornaričkih snaga za glavni događaj, vježbu NATO-ovih snaga za odgovor Steadfast Jaguar 06, koja će u lipnju ujediniti sve tri vojne grane, a odigrat će se u blizini Kapverdskih otoka, uz zapadnu obalu Afrike.

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@mohr.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlóv, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogićić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovac d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31**Naslov uredništva:**

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**General bojnik Mate Obradović, glavni inspektor u Inspektoratu obrane OSRH**

Od djelatnika Inspektorata očekujem veliko iskustvo i poznavanje struke te sam u skladu s tim ministru obrane predložio određene kadrovske promjene...

Strana 4

Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OS-a Stjepan Mesić posjetio Zapovjedništvo HKoV-a

Predsjednik Stjepan Mesić se ukratko osvrnuo na preustroj vojske koji je pri kraju, na reformu koja je u nas trajala kraće nego u drugim tranzicijskim zemljama, te dodao kako je današnja vojska depolitizirana, a njena uloga je štititi domovinu...

Strana 7

Oprema snaga za specijalne operacije

Specijalne su snage sastavni dio svake vojske od II. svjetskog rata, no upravo je posthlagdoratovsko razdoblje idealno za njihovu raznovrnost i fleksibilnost. Brojne mirovne misije i borba protiv terorizma nove su zadaće u kojima se izvrsno snalaze

Strana 21

Francusko-austrijski rat [1809.]

Slijedom događaja, u borbama protiv Napoleona hrvatski su se graničari našli doslovce na svim ratištima...

Strana 24

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

general bojnik Mate OBRADOVIĆ

glavni inspektor

u Inspektoratu obrane OSRH-a

- **Inspektorat obrane nadzire cijelovit sustav obrane**
- **u tijeku je izrada novog ustroja Inspektorata**
- **svi inspektori imaju visoku stručnu spremu**
- **Inspektorat mora usvojiti i operacionalizirati NATO instrumente za provjeru spremnosti**

Sredstva od neperspektivnih vojarni usmjeriti u modernizaciju

Od djelatnika Inspektorata očekujem veliko iskustvo i poznavanje struke te sam u skladu s tim ministru obrane predložio određene kadrovske promjene, koje su dijelom već provedene. Inspektorat bi se trebao popunjavati osobama s velikim stručnim i radnim iskustvom koje su na kraju svoje profesionalne karijere

— Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Tomislav BRANDT —

Potkraj prošle godine na dužnost glavnog inspektora u Inspektoratu obrane OSRH stupio je general bojnik Mate Obradović. Prije toga general Obradović bio je na dužnosti zapovjednika združenih snaga svih triju grana u neratnim zadaćama OS-a u svezi s protupožarnom zaštitom hrvatskog priobalja. Ovih dana posjetili smo ga na njegovom novom radnom mjestu i vodili razgovor o tome kakvo je današnje stanje u Inspektoratu, koje su smjernice njegovog dalnjeg razvoja, kao i o ukupnom stanju i perspektivama razvoja hrvatskih oružanih snaga.

Prije stupanja na dužnost inspektora obrane obavljali ste niz odgovornih dužnosti. Koliko Vam to iskustvo pomaže u današnjem radu s obzirom na to da Vaša dužnost traži prije svega izvrsno poznavanje rada tako složene organizacije kao što je vojska?

Logično je da dio časnika pred kraj svoje karijere bude raspoređen na

dužnosti koje traže kako određene razine vojne i civilne izobrazbe, tako i veliko iskustvo stečeno u obnašanju prethodnih dužnosti. Tijekom rata obnašao sam razne dužnosti na razini gardijskih postrojbi, zatim dužnosti vezane za ratno planiranje i uporabu OSRH. Uz to, bio sam zapovjednik korpusa, a zapovijedao sam i združenim snagama svih triju grana u neratnim zadaćama OS-a, u svezi sa PP zaštitom hrvatskog priobalja. Dužnost glavnog inspektora obrane shvaćam kao vrlo odgovoran i osjetljiv posao. Posao Inspektorata je kompleksan i odgovoran, jer je to jedino tijelo koje daje ocjenu spremnosti kako oružanih snaga, tako i sustava obrane u cijelosti. Inspektori ovog Inspektorata moraju, primjerice, primjenjivati u radu osamdesetak podzakonskih akata donesenih na temelju Zakona o obrani i Zakona o službi u OS-u. Normalno je da prethodna znanja i vještine stečene civilnim i vojnim školovanjem imaju i te kako važnu ulogu, ne samo kod me-

ne kao glavnog inspektora, već i svih pripadnika ovog Inspektorata. Inspektorat će se u sljedećem razdoblju baviti upravnim nadzorom određenih pitanja i nadzorom spremnosti postrojbe, jer sam nakon dolaska na čelo Inspektorata zaključio da se tome u posljednje vrijeme nije posvećivala potrebna pozornost. Nakon što sam preuzeo dužnosti od ministra obrane, dobio sam konkretne zadaće za koje će mi trebati iskusan tim ljudi kako bi inspekcijske poslove obavljali savjesno, korektno i iznad svega stručno, tj. da nijedan inspekcijski nalaz, zapisnik ili izdana mјera ne ostavi sumnju u objektivnost i stručnost, već da pomogne ministru obrane, a na kraju i vrhovnom zapovjedniku u donošenju relanih prosudbi, smjernica i odluka vezanih za obrambeni sustav u cijelosti. Dakle, ovaj posao je vrlo složen, konkretan i mjerljiv, ali iznad svega osjetljiv, pa je podjednako nužno znanje, iskustvo i moralni, časnički kodeks.

Anonimnom prijavom do izvanrednog nadzora

Kakav je ustroj današnjeg Inspektorata obrane s obzirom na to da je od osnutka doživio i strukturalne i personalne promjene?

Inspektorat obrane ustrojstveno je podijeljen u dva sektora - Sektor vojne i Sektor civilne obrane. Sektor vojne obrane popunjeno je djelatnim vojnim osobama, dok je Sektor civilne obrane popunjeno uglavnom civilnim osobljem. Sektor vojne obrane ustrojen je za inspekciju OS-a, po najprije za donošenje ocjene spremnosti OS-a. Sektor civilne obrane jednim dijelom ustrojen je tako da nadzire poslove koji su u isključivoj ovlasti Ministarstva obrane, a drugim dijelom nadzire civilnu obranu kao jednu od komponenti obrambenog sustava u cijelosti (tijela državne vlasti, županije, pravne osobe i objekte osobito važne za obranu zemlje, itd.). Ta dva sektora su usko povezana jer su ovlasti inspektora podijeljene po funkcionalnim područjima. Inspektori iz civilnog sektora sudjeluju i u nadzorima iz područja vojne

Ustrojstvena mjesta u Inspektoratu trebaju biti i materijalno-financijski atraktivnija a to se može postići posebnim dodacima za inspektore s obzirom na odgovornosti i posebne uvjete rada. Predstojećim izmjenama i dopunama zakonskih i podzakonskih propisa predložio sam i uvođenje inspektorskog ispita, određenu vrstu državnog ispita koji bi morao položiti svaki novi inspektor koji stupa na dužnost

obrane, primjerice u području materijalno-finansijskog poslovanja i knjigovodstva, ugovaranja i nabave, zaštite temeljnih ljudskih prava, zaštite okoliša i dr. U tijeku je izrada novog ustroja Inspektorata obrane kojim će se povećati njegova učinkovitost. Podjela na dva sektora vjerojatno će doživjeti velike promjene ako se civilna obrana ukine kao komponentu obrambenog sustava.

Prema Pravilniku o radu Inspektorata obrane, inspektori provode redoviti nadzor, no postoje slučajevi kada se provodi i izvanredni nad-

zor. Kada se to događa i kojom se dinamikom uopće provode nadzorni poslovi?

Nadzorni poslovi planiraju se Gođišnjim planom rada Inspektorata obrane i Planom nadzora u području inspekcije ocjenjivanja spremnosti OSRH. Nadzori koji su planirani, su redoviti inspekcijski nadzori. Izvanredni inspekcijski nadzori nisu planirani. Provode se na temelju odluke ministra obrane ili glavnog inspektorata obrane. Riječ je o slučajevima koji

Inspektorat će se u idućem razdoblju baviti kako upravnim nadzorom u svezi s određenim pitanjima, tako i nadzorom spremnosti postrojbe, jer sam nakon dolaska na čelo Inspektorata zaključio da se tome u posljednje vrijeme nije posvećivala potrebna pozornost

nastanu na temelju izvanrednih događaja, anonimnih prijava pojedinaca ili na temelju upozorenja drugih tijela državne vlasti o kršenju zakonskih propisa. Izvanredni se nadzori za razliku od redovitih uglavnom ne najavljuju. Nadzor može biti i povrtni, a njime se nadzire otklanjanje nedostataka koji su uočeni pri redovitom ili izvanrednom nadzoru. Ta vrsta nadzora može biti najavljeni, ali i nenajavljeni.

Veće ovlasti za brže otklanjanje nedostataka

Kako i koji postupci se primjenjuju kada dođe do kršenja propisa u pojedinoj postrojbi ili ustrojbenoj cjelini?

Inspektorat obrane jedino je nadzorno tijelo u MO-u i OS-u koje nadzire cjelovit sustav obrane. Nadzorom se ostvaruje izravan uvid u opće i pojedinačne akte, utvrđuje se zakonitost rada i postupanja provoditelja općih i pojedinačnih akata u sustavu civilne i vojne obrane te radnje i postupci koji ma se nadzire i ocjenjuje spremnost zapovjedništava i postrojbi OSRH. Inspekcijskim nadzorom uspoređuju se stvarni rezultati koje nadzirani subjekti ostvaruju s očekivanim rezultatima koji su propisani, planirani ili postavljeni kao ciljevi. Inspektoratu obrane u provedbi nadzora nisu važne samo posljedice koje nastanu kršenjem ili ne primjenom propisa, već i uzrok koji je do njih doveo. O nala-

zu inspekcijskog nadzora izvješćuje se ministra obrane i obavještava načelnika Glavnog stožera te se predlaže, odnosno nalaže mjere i rokovi za otklanjanje nedostataka utvrđenih pri nadzoru. Inspektorat obrane je Zakonom o obrani ovlašten za pokretanje stegovnog, prekršajnog ili kaznenog postupka, ali to područje još nije do kraja uređeno. Inspektorat može pri nadzoru odmah naložiti zaustavljanje svih postupaka kojima se izravno dovode u opasnost životi i imovina. U smjernicama obrambenog planiranja za 2006/7. predviđene su izmjene i dopune Zakona o obrani. IO će predložiti niz zakonskih izmjena kojima će se precizirati i dati mnogo veće ovlasti IO-u kako bi se nedostaci koji su utvrđeni nadzorima mnogo brže otklanjali.

Kakav je odnos Inspektorata obrane s drugim tijelima državne vlasti i jeste li time zadovoljni?

Inspektorat obrane razvije suradnju s Državnim inspektoratom, Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvom kulture. Specifičnost malih oružanih snaga je u tome da moraju imati gotovo sva tijela koja imaju i velike oružane sile. Inspektorat obrane ne može svojim ustrojem pokriti sva područja koja se trebaju nadzirati, već samo ona koja su najnužnija. Zato će se nastaviti daljnja suradnja s drugim tijelima državne uprave, pogotovo onima koja se bave inspekcijskim poslovima. Proširit će se i institut vanjskih suradnika - stručnjaka iz pojedinih područja koji rade u Ministarstvu obrane i oružanim snagama a koji će biti angažirani u pojedinim inspekcijskim nadzorima.

Je li u kadrovskom pogledu Inspektorat popunjena, kakva je obrazovna struktura te postoji li dodatna izobrazba za inspektore početnike?

Inspektorat obrane popunjeno je otprilike 80 %. Svi inspektori imaju visoku stručnu spremu. Ustrojstveni činovi Inspektorata visoko su rangirani, što bi, uzmu li se u obzir ostali uvjeti ustrojstvenih mjesteta, trebalo rezultirati stručnošću i sposobljeniču, pogotovo s obzirom na činjenicu da je riječ o osobama koje su u sustavu više od deset godina. Od dječatnika Inspektorata očekujem veliko

iskustvo i poznavanje struke sam u skladu s tim ministru obrane predložio određene kadrovske promjene, koje su dijelom već provedene. Inspektorat bi se trebao popunjavati osobama velikog stručnog i radnog iskustva koje su na kraju svoje profesionalne karijere. Ustrojstvena mjesta u Inspektoratu trebaju biti i materijalno-finansijski atraktivnija. To su posebni dodaci za inspektore s obzirom na odgovornosti i posebne uvjete rada. Predstojećim izmjenama i dopunama zakonskih i podzakonskih propisa predložio sam i uvođenje inspektorskog ispita, određenu vrstu državnog ispita koji bi morao položiti svaki novi inspektor koji stupa na dužnost. Inspektoru je osim znanja iz struke potrebno i poznavanje upravnog postupka i zakonske regulative. Tijekom 2006. godine ojačat ćemo i bilateralnu suradnju s inspektoratima drugih, nama sličnih zemalja koje su već pristupile NATO-u, kako bismo se upoznali s njihovim rješenjima, a rješenja koja ocijenimo kvalitetnima implementirali bismo u MO, odnosno Inspektorat obrane.

Manje razina zapovijedanja - veća operativnost

Hrvatska vojska nalazi se u fazi preustroja. To između ostalog znači i napuštanje starog modela teritorijalnog ustroja raspoloživih snaga. Kako teče taj proces, odnosno postoje li veće teškoće u njegovoј provedbi?

Prvo je potrebno istaknuti kako se preustroj oružanih snaga odvija u nekoliko faza. Početak radikalnijeg preustroja radi postizanja veće razine kompatibilnosti i interoperabilnosti s oružanim snagama zemalja NATO saveza, te kao odgovor na zahtjeve koji su pred oružane snage postavljeni ključnim dokumentima - Strategijom nacionalne sigurnosti i Strategijom obrane, počeo je u prosincu 2002. Cijeli proces preustroja odvija se, i još se uviyek odvija, u nepogodnjim uvjetima nego je to u većini ostalih zemalja koje su bile aspirantice za ulazak u NATO. Ti nepogodni uvjeti svoje glavno izvorište imaju u naslijedu iz Domovinskog rata, iz ko-

Vojne postrojbe treba premjestiti iz velikih gradova, ali to ne treba raditi stihjski. Napuštanjem vojnih objekata i njihovom predajom civilnim institucijama treba osigurati sredstva za modernizaciju OSRH

jeg je Hrvatska izašla sa strukturom OS-a nekompatibilnom novim zadaćama i novim izazovima. Uz to, i gospodarska iscrpljenost RH nije dopuštala veće ulaganje u obrambeni sustav, pa OS još uviyek zaostaju u modernizaciji. Osim toga, preustroj OS-a zahtijeva ne samo preustrojavanje radi postizanja veće razine interoperabilnosti i kompatibilnosti, odnosno poboljšanja u strukturi osoblja, nego podrazumijeva i veliko smanjenje osoblja, koje u sebi nosi određene rizike socijalne prirode.

Stari model teritorijalnog ustroja napušten je još u prethodnoj fazi, i to napuštanjem koncepta zbornih područja. A korpus je prijelazni model prema još operativnijim i mobilnijim snagama. U ovoj, novoj fazi preustroja cilj je smanjivanje razine zapovijedanja, čime će se postići veća operativnost te otvoriti vrata odgovorima na nekoliko ključnih pitanja. Jedno od tih pitanja jest i profesionalizacija vojske. Kao što je poznato, izrađena je studija i ponudene su izrađene inačice pristupa tom pitanju. Puna profesionalizacija OSRH je, bez svake sumnje, nužnost, ali

dinamika i reorganizacija segmenata obrambenog sustava koji će takvom odlukom biti zahvaćeni tek trebaju biti razrađeni. Sljedeće otvoreno pitanje tiče se strukture i razmještaja vojnih objekata. Sadašnja struktura i razmještaj nisu kompatibilni novom konceptu obrambenog sustava. Vojne postrojbe treba premjestiti iz velikih gradova, ali to ne treba raditi stihjski, već napuštanjem vojnih objekata i njihovom predajom civilnim institucijama treba osigurati sredstva za modernizaciju OSRH. To podrazumijeva ne samo ulaganje u novu opremu i naoružanje, već i u sposobljavanje kadrova, ulaganje u znanstveno-istraživački rad. Sve te promjene koje se događaju u OS-u nisu diktat međunarodne zajednice niti bilo koje organizacije, već su naše opredjeljenje. Reforme obrambenog sustava treba doživljavati kao ulaganje u budućnost, kao investiciju, a ne kao trošak u državnom proračunu.

Ako se tome pristupi na takav način, sigurno će i potpora hrvatskih građana pristupanju NATO savezu biti veća nego što je danas.

Svojedobno ste izjavili da ako želimo biti dio Zapada, moramo imati i vojsku zapadnih standarda. Koliko se HV tome danas približila?

Gledano u cijelosti, približavanje OSRH odvija se kroz proces operativne interoperabilnosti i tehničke kompatibilnosti. U djelokrugu svojih obveza i ovlasti u pogledu nadzora spremnosti snaga, Inspektorat obrane će stalno putem inspekcija zapovjedništava i postrojbi pratiti razinu implementacije tih procesa. No, i sam Inspektorat mora usvojiti i operacionalizirati NATO instrumente za provjeru spremnosti. U tom pogledu, preko razvoja međunarodno-vojne suradnje ostvaren su kontakti sa članicama u našem bliskom okruženju tako da i mi u IO-u usvajamo NATO standarde nadzora obrambenog sustava, kao i razine spremnosti postrojbi. U uvjetima transformacije OS-a ta zadaća nije nimalo lagana, ali je dugoročno gledano nužna. Za mene kao i za djelatnike Inspektorata u idućem razdoblju ona je puni izazov.

Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OS-a Stjepan Mesić posjetio Zapovjedništvo HKoV-a

Budućnost Hrvatske je u euroatlantskim asocijacijama

Predsjednik Stjepan Mesić se ukratko osvrnuo na preustroj vojske koji je pri kraju, na reformu koja je u nas trajala kraće nego u drugim tranzicijskim zemljama, te dodao kako je današnja vojska depolitizirana, a njena uloga je štititi domovinu, štititi granice ove zemlje i njezin integritet, kao i sudjelovati u međunarodnim mirovnim misijama

Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Ivica MATOŠEVIĆ

■ Tijekom posjeta predsjednik Mesić je obišao i novootvorenu fitness salu, najmoderniju u HV-u

Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH Stjepan Mesić posjetio je 23. ožujka Zapovjedništvo HKoV-a u Karlovcu. Posjet Zapovjedništvu dio je programa posjeta predsjednika Mesića Karlovačkoj županiji, gdje se sastao sa čelnicima županije i grada te obišao nekoliko gospodarskih subjekata.

Ispred zgrade Zapovjedništva HKoV-a u čast Predsjednika bila je postrojena počasna bojna 1. gardijske brigade, da bi se nakon toga u pratnji visokih časnika predvođenih načelnikom Glavnog stožera generalom zbora Josipom Lucićem predsjednik Mesić s najbližim suradnicima uputio u Operativni centar gdje se, prema protokolu, trebao obratiti djelatnicima HKoV-a. U maloj dvorani Operativnog centra predsjedniku Mesiću potom se kao domaćin obratio zamjenik zapovjednika HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac te mu predstavio čelnicu ustrojbenih cijelina Zapovjedništva.

Današnja je vojska depolitizirana

U obraćanju prisutnim časnicima predsjednik Stjepan Mesić se ukratko osvrnuo na preustroj vojske koji je pri kraju, na reformu koja je u nas trajala kraće nego u drugim tranzicijskim zemljama, te dodao kako je današnja vojska depolitizirana, a njena uloga je štititi domovinu, štititi granice ove zemlje i njezin integritet, kao i sudje-

lovati u međunarodnim mirovnim misijama. Pritom je istaknuo kako je budućnost Hrvatske pa tako i HV-a u euroatlantskim asocijacijama, ali da moramo surađivati i sa susjednim zemljama. Govoreći dalje o mjestu i ulozi Hrvatske u euroatlantskim asocijacijama predsjednik Mesić je kazao kako i najmoćnije zemlje NATO saveza traže naše priključenje toj asocijaciji, i to ne samo zbog našeg zemljopisnog položaja, već smo poželjni u svim misijama izvan zemlje. U dijelu izlaganja koje se odnosilo na poboljšanje standarda vojnika, Predsjednik je kazao kako će se ubuduće vojna imovina davati u koncesiju, pa će se iz tog fonda jedan dio odvajati za podizanje standarda vojnika, a drugi dio za poticanje zapošljavanja. Tijekom jednosatnog izlaganja osvrnuo se i na reformu pravosuđa u kojoj se RH nalazi. Načelnik stožera Zapovjedništva HKoV-a brigadni general Slaven Zdilar održao je predavanje na temu "Stanje i vizije razvoja HKoV-a", i to od 2003. godine pa do 2015. a nakon toga uslijedila je razmjena darova. Predsjedniku Mesiću dodijeljena je Zlatna plaketa HKoV-a i prigodni dar za radni stol, a Zapovjedništvu je vrhovni zapovjednik darovao odljevak Višeslavove krstionice. Nakon izlaganja u Operativnom centru predsjednik Mesić je obišao Zapovjedništvo, između ostalog i novootvorenu fitness salu, najmoderniju u HV-u. ■

Predsjednik Stjepan Mesić i načelnik GS OSRH general zbora Josip Lucić s djelatnicima Zapovjedništva HKoV-a

Višenacionalna vježba ARIEX 06

Zajednički protiv oružja za masovno uništenje

Hrvatska ratna mornarica domaćin je jadranske regionalne vježbe ARIEX 06 koja se od 27. do 31. ožujka održava u splitskoj luci Lora.

Riječ je o višenacionalnoj vježbi koja se provodi u duhu Američko-jadranske povelje, a na temu sprječavanja proliferacije oružja za masovno uništenje. Uz zemlje sudionice vježbe, republike Albaniju, Makedoniju, Poljsku, SAD i Hrvatsku, vježbu su u svojstvu promatrača pratili i predstavnici Bosne i

Hercegovine, Srbije i Crne Gore te Republike Slovenije, a uključena su uz MORH bila i ministarstva unutarnjih poslova, mora, turizma, prometa i razvijanja, financija, vanjskih poslova i europskih integracija, Protuobavještajna agencija, Državni zavod za zaštitu od zračenja te Državni zavod za nuklearnu sigurnost.

Vježba ARIEX 06, kako je u više navrata istaknuto u uvodnim predavanjima koja su prethodila praktičnom dijelu vježbe, održava se zbog potrebe međunarodnog djelovanja

■ Praktičnom dijelu vježbe prethodila su uvodna predavanja na kojima je istaknuta potreba međunarodnog djelovanja na prijetju proliferacije oružja za masovno uništenje

na prijetju proliferacije oružja za masovno uništenje, razvoj sposobnosti i procedura za odgovor na krizne situacije između zemalja potpisnika Američko-jadranske povelje i zemalja u regiji, unapređenje procesa pristupanja punopravnom članstvu NATO-u i EU-u, te jačanje regionalne suradnje u području sigurnosti i stabilnosti. Upravo su oružje za masovno uništenje, međunarodna suradnja u sprječavanju njegova širenja, te važnost međunarodnih izvora informacija i način

učinkovitog odgovora na te izazove bile teme na koje su izlagali vrsni poznavatelji ove problematike. Direktor međunarodnog programa za sprječavanje širenja ONU-a dr. Strauss istaknuo je između ostalog kako se nalazimo u dobu sve većih tehnoloških mogućnosti i globalne trgovine što izrazito pogoduje širenju nuklearnog i kemijskog naoružanja pa je taj problem u samom vrhu sigurnosnih problema i prioriteta. U sklopu A-3 sada se prvi

put ovom problemu pristupa na regionalnoj razini a upravo je takav pristup presudan u sprječavanju širenja ONU-a. Potom su predstavnici ostalih zemalja sudionica predstavili vlastite nacionalne programe i nastojanja u suzbijanju širenja ONU-a, te je osobito istaknuta važnost razmjene obavještajnih podataka i suradnje između srodnih službi i nadzora granica, kako bi se opasnosti od takvih prijetnji svele na najmanju moguću mjeru.

V. PINTARIĆ

Veleposlanik SAD-a posjetio MORH

Veleposlanik SAD-a Ralph Frank u pratinji vojnog izaslanika brigadira Kennetha Roberta Stolworthyja sastao se 24. ožujka u MORH-u s ministrom obrane Brislavom Rončevićem.

Uz ministra obrane u hrvatskom su izaslanstvu bili pomoćnik ministra za obrambenu politiku Igor Pokaz i šef Kabineta ministra Branko Rogić, te časnici Marijana Šikić i Dušan Ljucović.

Obje su se strane osvrnule na dosadašnju suradnju američkih i hrvatskih oružanih snaga te su ujedno razgovarali o dalnjim planovima u cilju jačanja bilateralne vojne suradnje.

Tijekom sastanka se razgovaralo i o poboljšanju vojnih sposobnosti RH i mogućem većem doprinisu u zajedničkim aktivnostima.

M. ALVIR

snimio Tomislav BRANDT

Posjet izaslanstva saniteta vojske Srbije i Crne Gore

Izaslanstvo saniteta vojske Srbije i Crne Gore, predvođeno načelnikom Vojno-medicinske akademije brigadnim generalom Miodragom Jevtićem, boravilo je u trodnevnom službenom posjetu Sanitetskoj upravi GSOS-a RH-a.

Nakon što su se prvi dan posjetili Institut pomorske medicine u Splitu.

Tom ih je prigodom zapovjednik IPM-a brigadir dr. Nadan Petri između ostalog upoznao s ustrojem i organizacijom rada Instituta te stručnim i znanstveno-istraživačkim postignućima IPM-a. Posljednjeg dana posjeta izaslanstvo saniteta SiCG posjetilo je i Institut zrakoplovne medicine u Zagrebu te su se sastali s pomoćnikom ministra obrane za obrambenu politiku Igorom Pokazom. Tom je prigodom general Jevtić istaknuo važnost koju Srbija i Crna Gora pridaju približavanju euroatlantskim integracijama, a na tragu kojeg je i ovaj posjet. Inače, između našeg i vojno-medicinskog sustava

SiCG postoje razlike, ali i mnoge sličnosti. Srbija i Crna Gora zadržale su vojne bolničke kapacitete, od kojih se jedan dio samofinancira. Tijekom susreta s pomoćnikom ministra Pokazom general Jevtić je između ostalog naznačio moguća područja suradnje, kao što je suradnje instituta zrakoplovne medicine. Pomoćnik ministra Pokaz je istaknuo važnost koju MORH pridaje regionalnoj suradnji, a osobito suradnji sa SiCG, te je izrazio uvjerenje da bi, s obzirom na to da je u tijeku preispitivanje mogućih projekata i područja suradnje, suradnja na području saniteta bila dobra osnova za razvoj dalnjih dobrih bilateralnih obrambenih odnosa.

L. PARLOV, Z. GAŠPAR

Ratna škola posjetila Vojni ordinarijat

Polaznici 8. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" posjetili su 20. ožujka zagrebačku katedralu i Vojni ordinarijat.

Generalni vikar mons. Josip Šantić i kancelar don Anđelko Kaćunko upoznali su polaznike Ratne škole s radom i ustrojem Vojnog ordinarijata, te sa samim

počecima svećeničkog dušobrižništva nad hrvatskim vojnicima. Polaznici Ratne škole su generalnom vikaru iznijeli svoja iskustva iz suradnje s vojnim kapelanicima, te istaknuli važnost svećenika među vojnicima. U razgovoru su spomenuti i pripadnici drugih vjerskih zajednica, kojima se također omogućava njegovanje vlastitih vjerskih običaja. Opisana je i suradnja s Vojnim ordinarijatima drugih zemalja, te najavljen skriji posjet predstavnika ruskog ordinarijata.

F. TROŠELJ

Može li prije odlaska u mirovinu neka nadležna služba u Ministarstvu obrane napraviti izračun mirovine, te imaju li djelatne vojne osobe koje su u Hrvatskoj vojsci od 1991. godine, a nemaju nikakvu invalidnost, osim eventualno po članku 6. ili 6a, pravo na neke dodatke?

1. Prava iz mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti djelatnih vojnih osoba na službi u oružanim snagama RH uredena su Zakonom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba ("NN" br. 128/99, 16/01, 22/02- u daljnjem tekstu Zakon).

2. Način izračuna i visina njihove mirovine propisani su odredbama članka 7-9 Zakona.

3. Člankom 7. stavkom 1. propisano je da se vrijednosni bodovi osiguranika radi određivanja mirovine utvrđuju prema najpovoljnijim prosječnim vrijednosnim bodovima, koji se računaju na temelju vrijednosnih bodova utvrđenih za pojedinu kalendarsku godinu, a ostvarenih od 1. siječnja 1998. do 31. prosinca 2007. Od 1. siječnja 1998. godine i nadalje - u bilo kojih za osiguranika najpovoljnijih uzastopnih 10 kalendarskih godina.

4. Stavkom 2. propisano je da se najpovoljniji prosječni vrijednosni bodovi računaju tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavka 1. ovog članka podijeli s razdobljem za koje su obraćučani.

5. Stavkom 3. propisano je da se osobni bodovi utvrđuju tako da se ukupni mirovinski staž pomnoži s najpovoljnijim prosječnim vrijednosnim bodovima iz stavka 2. ovog članka i polaznim faktorom.

6. Člankom 8. stavkom 1. propisano je da se osiguraniku mirovina određuje na temelju osobnih bodova utvrđenih prema članku 7. ovog Zakona, povećanih za 45 posto.

7. Stavkom 2. istog članka propisano je da se svota mirovine izračunava tako da se osobni bodovi iz stavka 1. ovog članka pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine na dan ostvarivanja prava.

8. Člankom 9.a stavkom 1. propisano je da se svota mirovine određena prema člancima 7-9 ovog Zakona smanjuje ovisno o visini, i to:

- za 8% razlika od 2.500,01 do 3.000,00 kn
- za 12% razlika od 3.000,01 do 4.000,00 kn
- za 16% razlika od 4.000,01 do 5.000,00 kn
- za 20% iznos od 5.000,01 kuna nadalje.

9. Stavkom 2. propisano je da svota mirovine smanjene prema stavku 1. ovoga članka ne može iznositi manje od svote mirovine određene prema općim propisima o mirovinskom osiguranju.

Slijedom navedenog, utvrđivanje visine mirovine djelatnim vojnim osobama, kao i ostalim osiguranicima, u nadležnosti je Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Djelatne vojne osobe koje odlaze u mirovinu mogu na temelju odgovarajućih podataka Finansijske službe u Personalnoj službi MORH-a dobiti samo informativni podatak o visini njihove buduće mirovine.

Finansijska služba MORH-a

*Svoje upite možete slati na
e-mail: hrvojnik@mohr.hr ili na
fax: 01/ 4551- 852*

Putovanja Karakoram cestom

Iz Indije Zlatko SUDIĆ

Između središnje Azije i dolina Pakistana nalazi se mnogo različitih kultura, povijesnih bogatstava, a osobito prirodnih ljepota. U toj koliziji različitih svjetova na indijskom potkontinentu i azijskom kontinentu, Pamir, Kunlun, Hindukus, Karakoram i Himalaja zamršeni su, ili bolje reći povezani, u jednu cjelinu. Na ovom području planine su najviše na cijelom svijetu, a Kina, Tadžikistan, Afganistan, Indija i Pakistan udaljeni su međusobno samo 250 km

Šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća Pakistan i Kina zajedno su izgradili cestu kroz navedene planinske lance, kroz do tada teško prohodna područja, nastavljajući povijesnu cestu poznatu kao Put svile. Karakoram Highway nastavlja se na već spomenuti Put svile preko Kunjarab Passa koji se nalazi na gotovo 5000 metara nadmorske visine. Pakistan je 1960. godine počeo izgradnju ceste duge 400 kilometara, koja se proteže kroz dolinu Indusa. Tijekom 1973. godine Kinezi su probili cestu preko Khunjerab Passa prema Gilgitu. Od Khunjeraba do Thakotta izgradili su više od 100 mostova, a u svibnju 1986. godine Kunjerab Pass otvoren je za sve putnike, trgovce i turiste čime je završen cestovni čvor koji povezuje Pakistan, Kinu, Tibet, Nepal i sjeverne dijelove Indije. Postaja smještena u ovom području nalazi se u Gilgitu, lokalci to područje zovu Diamir, a najviše je poznato po masivu Nanga Parbat, jednoj od najviših planina na svijetu. Gilgit je administrativno središte sjevernog područja, ali i sjedište Karakoruma. Ovdje se

prikupljaju sve informacije o stanju na cestama i opasnostima koje vas mogu zadesiti tijekom putovanja. Odroni zemlje, kamenja, stijena, snijega, poplave i ostale prirodne elementarne nepogode ovdje su normalna pojava. Svaki naš izlazak na teren, donosi nešto novo. Osobno sam se na desetke puta našao u nezgodnoj, nekada i opasnoj situaciji.

U tradicionalnoj pakistanskoj kući

Jedno od sličnih "putovanja" u ovom području nedavno je odradio i naš kolega Liović, a njegova priča ide ovako: Krećemo oko 10,00 sati jer smo željeli biti odmorni prije napornog puta. Na cesti do Karimabada ništa neobično, cesta prohodna, nekoliko sitnih odrona kamenja. Često stajemo i divimo se ljepotama planina. Zastajemo u mjestu Sost, gdje smo planirali noćenje. Ali dogodilo se nešto nepredviđeno, obišli smo na desetke hotela i motela ali sve je bilo zatvoreno. Kažu da tijekom zime nema gotovo nikoga, pa nema potrebe da konačišta rade. Upućuju nas nazad prema Passu gdje bi možda nešto i

moglo raditi. Zastajemo, ipak, nedaleko od Sosta kako bismo upitali lokalce postoji li ipak u blizini nešto. I za čudo, osoba koju smo pitali iznajmljuje sobe. Ulazimo u kuću, sobe uredne, jedini problem je što nema vode, ipak sobu prihvaćamo bez razmišljanja. U sklopu kuće nalazi se jedna soba, tradicionalno izgrađena i namijenjena za dnevni boravak na način na koji su ljudi u ovim krajevima življeli prije 700 godina. Raspremili smo stvari i ulazimo u tu sobu koja, naravno, nema stolaca, stolova, TV i ostale tehnike, te pogodnosti u kojima obično uživamo. Dolaze nam ljudi iz sela, zatiželjnici, ali i trgovci. Vlasnik kuće spremio nam je tradicionalnu pakistansku večeru. Za početak domaću juhu od povrća i jakovog mesa, zatim glavno jelo, a to je kao i obično pileći karai začinjen tradicionalnim začinom masalom, te riža s chapatijem. Poslije večere domaći čaj s mljekom, a na kraju smo se ugodno iznenadili deserтом - bademima i sušenim marelicama. Moram priznati da smo se dobro najeli, a kasnije i uživali u ugodnom društvu lokalnog stanovništva... ■

Prva noć

Prvu noć neću pamtiti po dobrom snu unatoč svom umoru. No, sve drugo bilo je više od očekivanoga. Naše kolege na odlasku iz misije, Robi i Karlo, razdužili su se brzo a preostalo vrijeme posvetili su nama dvojici novopečenih vojnih promatrača iz RH u MINURSO

Iz Zapadne Sahare Darko JURIĆ

Odmah nakon izlaska iz zrakoplova Air Francea u Parizu jedna od tamošnjih djelatnica tražila nas je pogledom i nepravilno izvirkivala moje prezime. Na trenutak smo se ponadali da je to dobar znak i da nam želi ubrzati ukrcaj na sljedeći let za Casablancu, jer smo bili u stisci s vremenom. No, razlozi su bili ružnije naravi. Naime, vrlo strpljivo, pokušava nas je uvjeriti kako nemaju moju potvrdu za uredno prijavljenu ekstra prtljagu. Ta ekstra prtljaga bila je problem i u Zagrebu, samo su tamo u spomenutoj kompaniji tvrdili da je problem u Cukijevoj (Ivica Cukusić) potvrđi i pokazivali su moju kao ispravan primjer. A nama se žurilo toliko da na prtljagu i nismo previše mislili. Na kraju, ipak se sve dobro završilo, naravno nije izostao srdačni službeni osmjeh, a vremena je ostalo tek toliko da uhvatimo bus koji je vozio za izlaz prema letu za Casablancu. No tamo na izlazu nas nisu pitali žurimo li nego su se odlučili na detaljan pregled svega što imamo, kod sebe, na sebi, bit će i u sebi. Lijepo su nas razodjenili i izuli a ručnu prtljagu pregledali. Najsimpatičnije je bilo svlačenje i po-

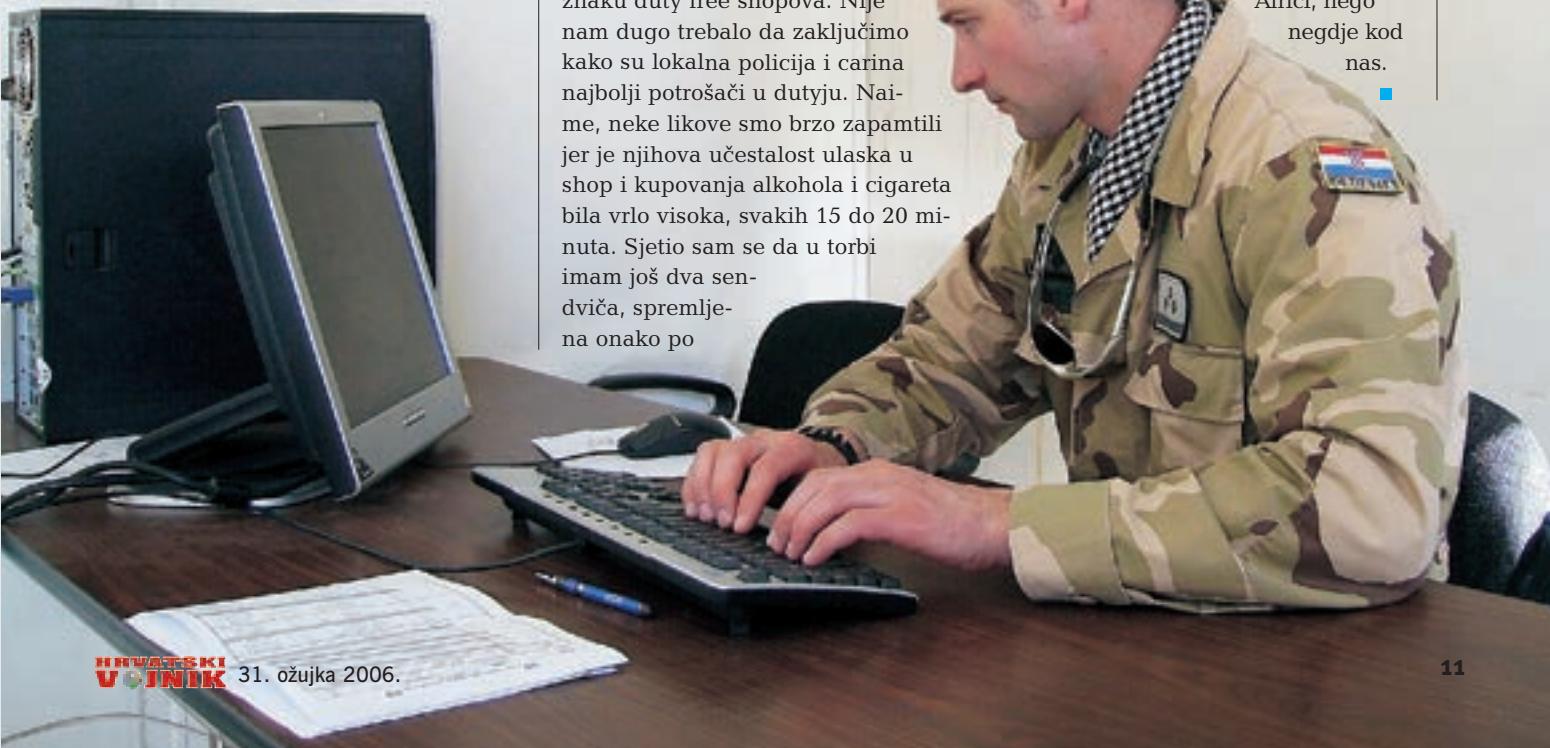
kazivanje čarapa. Pa neka, imamo mi što i pokazati! Pariz se nije mogao pohvaliti lijepim vremenom. Bilo je nekako sivo i oblačno, pred kišu. Nas dvojica smo se mogli pohvaliti kako nam je na kraju sve pošlo za rukom jer smo stigli odraditi sve formalnosti i zauzeti svoja mjesta u zrakoplovu. Šećer na kraju, rekli bi naši stari, pa dobivamo i malo zasluženog luksusa. Sjedamo na najbolja mjesta u business klasi i dobivamo rashlađeni pjenušac. Nazdravio sam ugodnom polasku i poželio da konačna cijena ovog luksusa ne bude plaćena na sljedećem presijedanju u Casablanci.

Dobrodošlica Robija i Karla

Kada smo došli u Casablancu imali smo još oko tri sata čekanja za let do Laayounea. Uzalud smo se ponadali nekom caffe-netu ili sobici za internet, no uskoro smo saznali da tako nečega nema u zračnoj luci. Nije nam ostalo ništa drugo nego sjesti i čekati. Naizgled pasivno, ali ustvari aktivno, ipak nam je sve novo. Domaći letovi mirisali su sladunjavim mirisima zaćina i čajeva, a međunarodni su bili u znaku duty free shopova. Nije nam dugo trebalo da zaključimo kako su lokalna policija i carina najbolji potrošači u dutyju. Naime, neke likove smo brzo zapamtili jer je njihova učestalost ulaska u shop i kupovanja alkohola i cigareta bila vrlo visoka, svakih 15 do 20 minuta. Sjetio sam se da u torbi imam još dva sendviča, spremljene onako po

naški, da se nađu pri ruci. Sendvič sa suhom svinjskom vratinom pojesti u Casablanci prekrasan je doživljaj, poglavito kad znaš da će proći dosta vremena da uopće pomirišeš neku domaću deliciju. Bio je to izazov za sva čula i baš sam se pitao osjeti li itko u prolazu taj specifični miris.

Doček u Casablanci bio je kao iz bajke. Dok smo čekali da nas marokanski carinski službenici puste unutar zgrade zračne luke u Laayoune, vidim kako nam s druge strane mašu Robi i Karlo, a kraj njih stoje kolica s našom prtljagom. Prvu noć neću pamtitи po dobrom snu unatoč svom umoru. No, sve drugo bilo je i više od očekivanoga. Naše kolege na odlasku iz misije, Robi i Karlo, razdužili su se vrlo brzo a preostalo vrijeme posvetili su nama dvojici, novopečenim vojnim promatračima iz RH u MINURSO. Neću reći da se mi sami ne bismo uspješno uveli u misiju, ali njih dvojica su nam bili premija. Usmjeravali su na svakom koraku i nakon kratkog vremena imao sam osjećaj da me netko iškusniji uvodi u novi posao ne u Africi, nego negdje kod nas.

Nastavni odjel Zrakoplovno-tehničke struke ZIO-a "Rudolf Perešin"

Izobrazba zrakoplovnih tehničara

Izobrazba polaznika ZTS-a kao i svugdje u svijetu jedna je od najsloženijih izobrazbi u oružanim snagama. Zbog obimnosti i specifičnosti zrakoplovnih sustava, tehničko se osoblje školuje posebno za smjerove zrakoplov i motor (ZIM) te instrumente i radioelektroniku (IRE). Složenost svakog pojedinog sustava zahtijeva visoku razinu stručnosti predavačkog osoblja, a poželjna je i visoka razina motiviranosti polaznika

Napisao i snimio Danijel VUKOVIĆ

U93. zrakoplovnoj bazi Zemunik smješteno je Zapovjedništvo za izobrazbu i obuku HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin". ZIO je osnovan 15. prosinca 1992. godine. Prvi su naraštaj bili samo polaznici zrakoplovno-tehničke struke (ZTS), a kasnije se nastava provodila i za polaznike zračnog motrenja i navođenja (ZMIN), kao i za polaznike protuzrakoplovne obrane (PZO). Budući da je zrakoplovna baza Zemunik oslobođena 1993. godine u vojnoj akciji Maslenica, nastava se za prvi naraštaj provodila u vojarni "Šepurine" kod Zatona. Izobrazba se provodi za polaznike temeljne i napredne Dočasničke i Časničke škole. U naprednoj

■ Detalj iz kabineta za zrakoplov i motor (G-2 Galeb)

■ Zrakoplovno bombardersko naoružanje u funkciji istoimenog nastavnog predmeta

časničkoj izobrazbi, osim za polaznike zrakoplovno-tehničke struke, je i napredna časnička izobrazba za pilote. Prvi časnici i dočasnici su izobrazbu polazili 1994. godine, a 1995. godine se iz vojarne "Šepurine" prešlo

izobrazbu i obuku HRZ-a i PZO-a. Uz navedene promjene oko ustroja i naziva učilišta, ime se nije mijenjalo te se tako do danas zadržao naziv po legendarnom hrvatskom pilotu Rudolfu Perešinu. U nastavnom odjelu

na Zemunik, te je 1997. godine ustrojeno Zrakoplovno vojno učilište HRZ-a i PZO-a spajanjem Zrakoplovnog nastavnog središta (ZNS) i 93. zrakoplovne baze. Konačno, 2003. godine učilište je razdvojeno na 93. zrakoplovnu bazu i Zapovjedništvo za

Zapovjedništva za izobrazbu i obuku su predavači specifičnih predmeta vezanih za zrakoplovno-tehničku struku (ZTS), ZMIN i PZO.

Jedna od najsloženijih izobrazbi u OS-u

Izobrazba polaznika ZTS-a jedna je od najsloženijih izobrazbi u oružanim snagama. Ne treba osobito isticati da je zrakoplovna tehnika rezultat najsloženijih i najnovijih tehničkih i tehnoloških saznanja koje su primjenjene u realizaciji zrakoplova. Zbog obimnosti i specifičnosti zrakoplovnih sustava, tehničko se osoblje školuje posebno za smjerove zrakoplov i motor (ZIM) te instrumente i radioelektroniku (IRE).

Složenost svakog pojedinog sustava zahtijeva visoku razinu stručnosti

predavačkog osoblja, a poželjna je i visoka razina motiviranosti polaznika. Nadalje, za kvalitetnu i cjelovitu provedbu nastave, neophodne su i odgovarajuće makete sustava, kao i posebno adaptirani dijelovi aviona kojima je istekao vijek uporabe.

U nastavnom odjelu ZTS-a postoji nekoliko stručnih učionica namijenjenih izobrazbi svakog pojedinog predmeta, opremljenih navedenim učilima. No, dio njih je zastario i može poslužiti samo u svrhu pokaznih informativnih sredstava. Inače, nastavnim sredstvima, odnosno učilima u europskim zemljama pridaje se dosta pozornosti.

Potreba za modernizacijom nastavnih kabinet

Tako, primjerice, u Italiji, postoji posebna tvrtka koja se bavi "preradom" motora, tj. na motoru izvode brojne preinake kako bi se teorijska edukacija i obuka za rad na njima mogla što djelotvornije provesti. Švicarska zrakoplovna tvrtka Pilatus prilikom proizvodnje zrakoplova proizvodi i zrakoplove-učila. Takav zrakoplov je modificirana varijanta određenog aviona koji nije namijenjen operativnoj letačkoj uporabi, te se stoga i ne bi trebao nazivati "zrakoplovom", već je namijenjen obuci tehničkog osoblja. Vanjskim izgledom je jednak serijski proizvedenom avionu, ali je za razliku od njega posebno modularno konstruiran, s brojnim otvorima, pristupnim mjestima

■ U učionici zrakoplovnih motora nalazi se motor s MiG-a-21 (Tumanski R-25)

itd. Takav avion je nešto veće mase te nekoliko puta skuplji od svog standardnog primjerka. Slični nastavni objekti postoje i za obuku na konstrukciji zrakoplova, naoružanju, uređajima za spašavanje (izbacivanje sjedala), itd.

Kabineti opremljeni navedenim sredstvima sofisticirani su i vrijedni objekti te su kao takvi i te kako poželjni u zrakoplovnim učilištima mnogih ratnih zrakoplovstava. No, potreba za modernizacijom nastavnih kabinet ZTS-a ne znači nužno i nabavu navedenih sredstava. Neka sofisticiranjima sredstva bi svakako bi-

lo dobro nabaviti, no veći dio nastavne opreme učinkovito bi se mogao izvesti i vlastitom proizvodnjom.

Stručna literatura i vojni časopisi

Za kvalitetnu provedbu teorijskog dijela nastave vrlo važnu ulogu ima stručna literatura i stručni vojni časopisi. Knjižnica u zrakoplovnoj bazi Zemunik je opskrbljena velikim brojem stručne literature, a njezino stručno i vedro osoblje, koje je izvanredno upućeno, svojim savjetima i uputama uvijek je vrlo korisno. Iako knjižnica raspolaže s velikim brojem naslova, više specijalizirane literaturu iz područja zrakoplovstva svakako bi dobro došlo.

Nastavni odjel ZTS-a, kao i pogone prvog i drugog stupnja održavanja, posjećuju i učenici Srednje zrakoplovne škole iz Zadra, koji su prvi put na stručnu nastavu počeli dolaziti u školskoj godini 1995./1996. Budući da dio nastavnika iz odjela ZTS-a iste predmete predaje i u srednjoj zrakoplovnoj školi u Zadru, uspješno se počeo provoditi i spomenuti program posjeta koji je ponedjeljkom ("Tehnički dan"). Tada učenici imaju nesvakidašnju prigodu vidjeti i informirati se o zrakoplovima i zrakoplovnim sustavima te primijeniti svoje teorijsko znanje. Na raspolaganju im je i stručno i iskusno tehničko osoblje svih specijalnosti koje svojim sugestijama i te kako pridonosi njihovom tehničkom profilu. ■

■ Izvanredna maketa rakete zrak-zrak R-60 djelo je zaposlenih ZTZ-a Velika Gorica

Održan seminar o potpori helikoptera u mirovnim operacijama

U sklopu 28. ETH (eskadrila transportnih helikoptera), 91. ZB Zagreb održan je seminar o potpori helikoptera u mirovnim operacijama.

Seminar je održan sredinom ožujka u sklopu programa pod pokroviteljstvom Ureda za bilateralne poslove američkog ureda za obrambenu suradnju američkog veleposlanstva u Zagrebu.

Sudionike seminara pozdravili su ispred HRZ-a i PZO-a bojnik Mladen Crnički, a ispred 28. ETH satnik Michael Križanec, pukovnik Greg Scofield, ispred Ureda za bilateralne poslove te Diana Maršić, djelatnica Ureda za bilateralne poslove.

Predavanja su održali časnici Nacionalne garde

Minnesota pukovnik Michael Huddleston, časnik specijalist Gregory Dahn i stožerni narednik Steven Cunnien. Sudionici seminara bili su piloti, tehničari i ostalo stručno

osoblje HRZ-a koji bi trebali biti uključeni u planiranje i provedbu premještaja helikoptera, osoblja i sredstava za potporu helikoptera izvan granica Republike Hrvatske.

Veliko iskustvo predavača u mirovnim operacijama te situacijama u kojima je bilo potrebno premjestiti

sastojao od tri glavne cjeline: ustroj borbene helikopterske brigade američke Nacionalne garde Minnesota, ustroj i sustav održavanja i logističke potpore helikoptera te specifičnosti premještaja helikoptera izvan zemlje. Upravo je posljednja tema bila težišna te je sudionicima semi-

nara donijela spoznaje o mnoštvu detalja na koje treba обратити pozornost u planiranju i provedbi premještaja helikoptera za sudjelovanje u mirovnim misijama. Tijekom trajanja seminara ostvarena je izvrsna interakcija američkog i hrvatskog tima, s mnoštvom odgovorenih pitanja i razjašnjenih nepoznanica vezanih uz specifične potrebe zrakoplovno-tehničkih tvornih sred-

stava i njihovog premještanja u područja geografski i klimatski različita od hrvatskih, a na koja moramo biti spremni.

S. SOVEC

helikoptere, posade helikoptera, cijelokupan sustav održavanja i specifične logističke potpore u druge zemlje, rezultiralo je nizom vrlo kvalitetnih predavanja. Seminar se

Završetak izobrazbe u Školi stranih jezika

U Časničkom domu vojarne "Petar Zrinski" 22. ožujka organizirana je prigodna svečanost povodom završetka izobrazbe polaznika 22. naraštaja intenzivnog tečaja engleskog, francuskog, njemačkog i talijanskog jezika.

Svečanosti je uz polaznike i predstavnike Škole stranih jezika "Katarina Zrinska" nazočio i vojni izaslanik Francuske u RH pukovnik Pierre Desjeux.

Ravnatelj Škole stranih jezika prof. Đemal Kadrić zahvalio se i profesorima i svim polaznicima, te je napomenuo kako su i oni koji nisu u cijelosti položili završni ispit (polagale su se 4 vještine), stekli određeno znanje koje će zasigurno biti jamstvo njihovog daljnog razvoja jer, kako je rekao, rezultat tečaja je znanje, a ne ocjena.

Svima koji su uspješno završili tečaj uručene su diplome, a najboljim polaznicima i pohvale. Najbolji polaznik ovog naraštaja, stožerni narednik Marijo Pojer je uz to što je istaknuo važnost učenja stranih jezika rekao i kako se među prioritetima oružanih snaga s punim pravom na prvo mjesto stavlja upravo permanentna i stalna izobrazba.

Inače, u ovom je naraštaju tečajeve iz sva četiri strana jezika uspješno završilo 138 polaznika, i to njih 74 u Zagrebu, 44 u Splitu i 20 u Osijeku, tako da se s punim pravom može reći kako se podizanje razine znanja stranih jezika u Hrvatskoj vojsci nastavlja.

L. PARLOV

Intenzivni tečaj za djelatnike opskrbne struke

U organizaciji Središta za obuku i doktrinu logistike Požega intenzivno se provode tečajevi opskrbne struke za djelatnike HKoV-a, HRZ-a i HRM-a, te pristožernih postrojbi.

Svrha tečaja je organizacija, priprema, podjela i čuvanje, odnosno skladištenje hrane, te vođenje skladišne evidencije za rukovatelje razreda I. Brigadir Alojz Tomašević, zapovjednik SzOIDL Požega, rekao je kako je održavanje ovog i sličnih tečajeva u svrhu ujednačavanja standardnih operativnih postupaka u OSRH. Također je najavio održavanje novih tečajeva iz funkcionalnog područja logistike.

Svrha je edukacije upoznavanje i osposobljavanje djelatnika koji rade s artiklima prehrane s pravilnom nabavkom, prijemom i skladištenjem namirnica, pravilnim organoleptičkim pregledom svojstava proizvoda i propisanih parametara kakvoće i klase (kategorije), te pravilnim tehnološkim postupkom pripreme, obrade i podjele namirnica. Polaznici tečaja se uz to upoznaju i sa standardnim sanitarnim operativnim postupcima. Posebna pozornost se poklanja prijemu, pripremi i podjeli hrane, provedbi preventivnih mjera i uporabi zaštitnih sredstava tijekom rada. Pravilno vođenje skladišne evidencije i dobro

planiranje artikala prehrane, te izrada jelovnika također su važan dio u organizaciji prehrane u OS-u, a krajnji cilj je podizanje sigurnosti prehrane na što veći stupanj.

Tečaj provode djelatnici Odjela doktrine SzOIDL Požega u suradnji s djelatnicima ZzL-a, i to u nekoliko termina, a trebalo bi ga proći oko pedeset polaznika.

Nakon završetka, polaznicima se dodjeljuju potvrdice, a analizom izlaznog upitnika nakon prvog predavanja potvrđeno je zadovoljstvo polaznika i opravdanost provedbe tečaja.

OJI

Završetak temeljne časničke izobrazbe

U Zapovjedništvu za izobrazbu i obuku HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin" održan je svečani završetak temeljne časničke izobrazbe polaznika 5. naraštaja.

Izobrazbu je pohađalo 17 polaznika, 8 polaznika PZO roda, 8 polaznika ZTS struke i jedan polaznik roda ZMIN. Najboljim polaznicima nagrade i pohvale uručili su izaslanik zapovjednika HRZ-a i PZO-a brigadir Ivan Gulišija, zapovjednik ZIO HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin" brigadir Nevenko Červar, zapovjednik Časničke škole pukovnik Dragan Oljica. Pohvale zapovjednika HRZ-a i PZO-a dobili su skupnik Darko Turek i vojnik Željko Mijakić, a pohvalu zapovjednika ZIO-a "Rudolf Perešin" dobio je vojnik Siniša Golubić. Zapovjednik HRZ-a i PZO-a nagradio je s pet dana nagradnog dopušta sve polaznike 5. naraštaja TČI.

OJI

Obuka za terenske viličare

U organizaciji J-4, Uprave za logistiku GSOS-a, i Zapovjedništva za logistiku od 21. do 23. ožujka održana je obuka za osposobljavanje operatera (rukovatelja) i mehaničara za rukovanje terenskim viličarima.

Obuka je provedena u ZzL-u u vojarni "Satnik Josip Zidar" u Velikoj Buni. Na obuci je sudjelovalo 14 djelatnika ZzL-a, jedan kadet tehničke struke te jedan djelatnik tvornice "Đuro Đaković", koji su nakon tečaja dobili potvrdnice o osposobljenosti. Obuka je provedena na terenskim viličarima - vojna izvedba marke MOFFET, tip M8 35.4. koji su nabavljeni u sklopu programa modernizacije OSRH. Konkretno, oni će se rabiti u provedbi partnerskog cilja RSOI (prijam, smještaj) kretanje do krajnjeg odredišta te integracija, a u sklopu kojeg će se formirati vodovi za pretovar.

OJI

Inovativni Metal Storm

AUSTRALSKA tvrtka Metal

Storm privukla je pozornost stručne javnosti posljednjih godina razvojem novog i zanimljivog koncepta automatskog oružja. Među prijedozima tvrtke je i novi koncept oružja za zaštitu prostora ADWS (Area Denial Weapon System) kalibra 40 mm. ADWS je zamišljen kao zamjena za klasične mine koje se postavljaju u tlo. Klasične su mine kontraverzno oružje, jeftine, jednostavne i učinkovite ali s brojnim problemima koji se očituju tek po završetku rata. Dovoljno ih je postaviti na određeno područje i protivniku je onemogućen ili znatno otežan pristup.

No, problem s minama je njihovo uklanjanje. Naime, nakon svakog rata ostaje mnoštvo zaostalih mina koje na dugo razdoblje zagade područje. Broj poratnih civilnih žrtava mina je golem i neke međunarodne inicijative nastoje ih zabraniti. Zato se nastoji naći njihova zamjena koja bi bila jednak učinkovita ali ne bi izazivala poslijeratne humanitarne probleme.

Tvrtka Metal Storm, u suradnji s tvrtkom Tenix i agencijom za znanost i tehnologiju (DSTO) australskog ministarstva obrane radi na razvoju ADWS-a u sklopu zahtjeva australiske vojske koji bi trebao rezultirati zamjenom mina. ADWS se sastoji od četiri jedinice, svaka sa četiri cijevi, postavljene na lako aluminijsko postolje, senzora za otkrivanje kretanja u branjenom području te um-

režene u središnje nadzorno-zapovjedno središte.

Rabe se projektili kalibra 40 mm, a paljbu je moguće namjestiti od pojedinačne pa do rafala od 1500 projektila u minuti. Tvrta navodi kako je maksimalna brzina paljbe do 6000 projektila u minuti. Ideja uporabe je da se ADWS postavi na područje koje treba štititi, a kad nema za to potrebe sustav se jednostavno pokupe i više ne predstavlja opasnost kao mine koje se zakopaju i postanu praktički nevidljive i iz potaje vrebaju godinama, dok im je uklanjanje skupo jer zahtjeva ili puno ljudskog rada ili složeno strojno razminiranje.

M. PETROVIĆ

Metal Storm

TVRTKA Northrop Grumman održala je sredinom ožujka dužnosnicima američkog ratnog zrakoplovstva dvodnevnu prezentaciju svog novog višenamjenskog taktičkog bespilotnog sustava KillerBee. Prezentacija je održana na poligonu

Creech u saveznoj državi Nevada, specijaliziranom za testiranje bespilotnih sustava. Riječ je o sustavu koji je namijenjen letenju na malim visinama, s dugom autonomijom boravka u zraku, te s izvrsnim letnim odlikama.

KillerBee

Jedna od temeljnih zadaća te platforme je omogućavanje videostreama u realnom vremenu kopnenim postrojbama koje se nalaze u zoni djelovanja. Uz to, KillerBee rabiće se i kao platforma za precizno označavanje protivničkih ciljeva, te za nadzor i zaštitu iz zraka, kako na kopnu tako i na moru. U tu svrhu može se rabiti za zaštitu kopnenih baza, morskih i kopnenih konvoja, te državne granice. Velika kvaliteta letjelica je i njihova iskoristivost kao komunikacijskog čvorišta na bojištu. Inačica koja je bila predstavljena predstavnicima USAF-a ima raspon krila od 3 m, opremljena je elektroničkim i infracrvenim senzorima.

I. SKENDEROVIC

Bacač granata M-32

AMERIČKI marinci raspoređeni u Iraku provode terenska testiranja novog bacača granata kalibra 40 mm M-32. Riječ je o poluautomatskom bacaču granata revolverskog tipa s bubnjem za šest projektila. Zamišljen je kao logičan nasljednik poznatog bacača granata M-203 koji je u uporabi još od 60-ih godina prošlog stoljeća. M-32 je na neki način daljnji razvoj koncepta ručnog bacača granata. Dok je M-203 sposoban ispaljivati projektil po projektilu, koje treba ručno puniti za svako ispaljene, kod M-32 primijenjeno je drukčije rješenje koje omogućava veću paljbenu moć.

Sam koncept M-32 nije ništa novo, u biti je riječ o ideji koja je najprije primijenjena na južnoafričkom bacaču granata MGL-6. Brojne su vojske već stekle iskustva s tim tipom bacača i to je vjerojatno ponukalo marinice na razmatranje sličnog rješenja.

M-32 izgleda poput puške, ima prednji rukohvat, kundak i napredni optički ciljnik. Upravo je optički ciljnik velik napredak jer stari M-203 ima jednostavni mehanički ciljnik pa je ciljanje s

M-32 lakše i preciznije. Ciljnik omogućava brzo korigiranje ciljne točke i povećanu preciznost.

Novi je bacač granata konstruiran za što jednostavniju uporabu pa je obuka za njegovu primjenu brza i kratka. Zahvaljujući dobroj ergonomiji lagan je za rukovanje. Ono što se marinima koji su testirali sustav posebno svidjelo je mogućnost da se bez punjenja brzo ispali šest projektila.

Očekuje se kako bi uvodenje bacača granata M-32 u operativnu upo-

rabu povećalo paljbenu moć i učinkovitost manjih postrojbi i temeljnih borbenih skupina. Bacač je posebno koristan protiv ciljeva u rovovima, iza lakših zapreka kao što su auti zbog mogućnosti neizravnog paljbenog djelovanja, pa je neka vrsta dopune minobacaču, osobito na kraćim udaljenostima. M-32 je trenutačno samo eksperimentalno oružje a o mogućoj operativnoj uporabi odlučit će se nakon prikupljanja terenskih iskustava.

M. PETROVIĆ

Španjolska naručila 48 helikoptera EC 135

SREDINOM ožujka dužnosnici španjolske vlade objavili su kako je pokrenut program modernizacije i opremanja redarstvenih snaga. U tom smislu potpisani je ugovor za kupnju 48 helikoptera EC 135, koji će se rabiti za potrebe Guardia Civil te za Cuerpo Nacional de Policía. Ta kupnja trebala bi se realizirati u narednom osmogodišnjem razdoblju, a time bi se flota helikoptera EC

135 koji se trenutačno rabe za potrebe španjolskih državnih tijela uz postojeća 3 povećala na ukupno 51 letjelicu. Helikopteri će se sklapati, i opremati suvremenom elektrooptičkom opremom, u španjolskom gradu Albaceteu. Time će se tvrtka Eurocopter Espana nakon pretodnog ugovora oko sklapanja borbenih helikoptera Tiger HAD do

kraja potvrditi kao treća po važnosti i jačini podružnica tvrtke Eurocopter, koja je u sklopu golemog zrakoplovnog konzorcija EADS.

Helikopteri EC 135 nakon svoje prve premijere koju su imali 1996. prodani su u više od 500 primjeraka, i danas se diljem svijeta s uspjehom rabe u raznim zadaćama

nadzora iz zraka, traganja i spašavanja, te raznog transporta ljudi i opreme. Dosad su proizvedene dvije temeljne inačice helikoptera EC 135, odnosno u inačicu EC 135P2 ugrađuje se PRATT & WHITNEY PW 206B2 pogonska skupina dok se u inačicu EC 135T2 ugrađuje TURBOMECA Arrius 2B2 pogonska skupina.

I. SKENDEROVIĆ

PROTUOKLOPNI vođeni raketni sustav (POVRS) Javelin proglašen je operativnim u britanskoj vojsci u drugoj polovini prošle godine. Javelin je zajednički proizvod tvrtki Raytheon i Lockheed Martin koje su

Javelin u britanskoj vojsci

za britanski natječaj izbora novog naprednog POVRS-a osnovali zajedničku tvrtku Javelin Joint Venture sa sjedištem u Orlando Florida.

U poslu sudjeluje i 14 britanskih tvrtki koje su dobiti poslove u vrijednosti 623 milijuna USD.

Javelin je sustav srednjeg dometa, za prijenos i paljbeno djelovanje treba samo jednog vojnika. Sustav vođenja je tipa "ispali i zaboravi" jer je projektil opremljen modernim termovizijskim tražilom i naprednom elektronikom koja mu

omogućava samostalni napad, operator mora samo odabrati i označiti cilj te lansirati projektil. Javelin može djelovati u raznim uvjetima, od polarnih do pustinjskih pa ga je dosada odabralo nekoliko vojski diljem svijeta. To su između ostalih američka, australska, irska, jordanška, litvanska, novozelandska, norveška, tajvanska i naravno britanska vojska. Za britansku je vojsku izbor modernog POVRS-a korak daleje koji potvrđuje stalni put modernizacije i nabavljanja najmodernije vojne opreme.

M. PETROVIĆ

Njemačka prodaje brodove za protuminsku borbu

NJEMAČKO ministarstvo obrane odobrilo je prodaju dva broda za protuminsku borbu Type 332 Ujedinjenim Arapskim Emiratima (UAE). Određeno je kako će ti brodovi ući u službu rastuće mornarice Ujedinjenih Arapskih Emirata sredinom 2006. godine. Pregovori o mogućoj nabavi brodova vodili su se od 2005. Njemačka brodograđevna tvrtka Abeking & Rasmussen ponudila je davne 1997. brodove za protuminsku borbu sličnih karakteristika, koji su namijenjeni izvoznom tržištu.

Mornaričke snage Arapskih Emirata u velikog su ekspanziji od kraja 1990-ih. Od tog vremena akvizicije su uključile dvije fregate klase Korntenaer nizozemske kraljevske ratne mornarice, a od 2008. se očekuje veliko pojačanje površinske flote korvetama projekta Baynunah, koje su naručene u prosincu 2003. u

francuskom brodogradilištu Constructions Mecaniques de Normandie (CMN) s mogućim opcijama dogovorenim tijekom 2005. Također, tvrtka Abu Dhabi Shipbuilding isporučila je mornarici UAE nekoliko vrsta desantno-napadajnih brodova te će predati pet brodova projekta Baynunah do 2014. godine.

Sukladno dogovoru s Njemačkom, Ujedinjeni Arapski Emirati bit će u mogućnosti dodati daljinski upravljan sustav za protuminsku borbu Australian Minesweeping System koji se u mornarici rabi od 2001.

Ugovorom o prodaji dogovoren je transfer brodova poznatih pod imenom FGS Frankenthal i FGS Weiden, duljine 54,4 m, širine 9,2 m, gaza 2,84 m te istisnine 660 tona, a pri ukupnoj instaliranoj snazi od 4,080 kW postižu brzinu od 18 čvora. Ti brodovi čekaju raspremanje u skladu s trenutačnim preinakama unutar njemačke ratne mornarice, iako su stari nešto više od 10 godi-

na. Brodovi su građeni od nemagnetnog čelika i opremljeni tegljenim sonarom i TV kamerom smještenom na daljinski upravljanju ronilici Penguin B3, iako nije naznačeno hoće li ta oprema biti uključena u prodaju.

Nabava brodova za protuminsku borbu je nakon 20 godina prva takve vrste. Ujedinjeni Arapski Emirati su tijekom 1970-ih i 1980-ih godina izvrsno surađivali sa specijaliziranim njemačkom brodograđevnom tvrtkom Lürssen Werft od koje su nabavili 10 korveta i patrolnih brodova tijekom 1977. i 1986. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Porinuće višenamjenskog broda Protector

NA ZATVORENOM navozu brodogradilišta blizu Rotterdama, u Nizozemskoj, australska tvrtka Tenix Defence porinula je prvi višenamjenski brod (Multi-Role Vessel, MRV), koji je izgrađen za potrebe mornarice Novog Zelanda.

Nakon porinuća 11. veljače ove godine, brod je otegljen do Rotterdam-a gdje je 12. veljače na njega postavljeno nadgrađe. U skladu s izjavom tvrtke Tenix Defence brod će se vratiti u matično brodogradilište Merwede kako bi pristupio konačnom opremanju. To je prvi od sedam brodova koji će se izgraditi unutar projekta Protector, programa vrijednog 340 milijuna američkih dolara. Operativnu službu brod će imati u kraljevskoj ratnoj mornarici Novog Zelanda.

Tvrta Tenix Defence podugovorila je gradnju trupa višenamjenskog broda s brodogradilištem Merwede. Početak pokusnih plovidbi te ispitivanja svih sustava očekuje se tijekom lipnja a brod će u rujnu krenuti prema Australiji gdje će se izvesti

završno opremanje. Primopredaja broda novozelandskom ministarstvu obrane predviđena je za kraj ove godine.

Glavne karakteristike ovog višenamjenskog broda su duljina preko

svega 131 m, širina 23,4 m, te istisnina od gotovo 8000 tona. Dizelsko-električna propulzija osiguravat će najveću brzinu od 19 čvorova te ima mogućnost prijevoza do 250 vojnika uz 110 članova posade, jednog SH-2G(NZ) Super Seaspirit te četiri NH90 helikoptera. Također postoji mogućnost ukrcavanja dva 60-ton-ska desantna plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Mađarskoj isporučeni prvi Gripeni

održana je 30. ožujka, čime je Mađarska i službeno postala uz Švedsku i Češku treći europski operater na Gripenima. Preletu prve skupine mađarskih Gripena prethodio je uspešan završetak preobuke mađarskih pilota i zrakoplovnih tehničara, koja je započela početkom prošle godine i provodila se u Švedskoj, u organizaciji švedskog ratnog zrakoplovstva i proizvođača aviona Gripen International.

I. SKENDEROVIC

KRAJEM ožujka mađarsko ratno zrakoplovstvo osnaženo je novim suvremenim višenamjenskim borbenim avionima. Naime, 21. ožujka u zrakoplovnu bazu Kecskémet sletjelo je prvih 5 borbenih aviona JAS 39 Gripen, od ukupno naručenih 14 aviona. Radi se o C i D inačicama zadnje Batch 3 serije Gripena, koji spadaju u četvrtu generaciju suvremenih višenamjenskih borbenih aviona. Prelet aviona iz švedskog

Linköpinga u mađarski Kecskémet obavilo je sedam pilota, četiri mađarska i tri švedska. Ostalih devet aviona bit će isporučeni mađarskom zrakoplovstvu do kraja iduće godine.

Svečana ceremonija primopredaje

Kvaliteta - troškovi kvalitete

U poplavi sve većeg broja proizvoda na tržištu u sve većoj konkurenciji između proizvođača, kvaliteta proizvoda je onaj čimbenik koji je za kupca lako mjerljiv

Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ

Kada govorimo o kvaliteti mjenoj kroz zadovoljstvo kupca, odnosno o ukupnosti svojstava nekog proizvoda koji ga čine sposobnim da zadovolji izražene ili pretpostavljene potrebe, zapravo govorimo o uporabnoj vrijednosti proizvoda. Uporabna vrijednost proizvoda kroz kupoprodajni proces dobiva svoju cijenu. U zadovoljstvo kupca možemo ubrojiti i pouzdanošt proizvoda, profitabilnost i imidž tvrtke koja nudi proizvod, ekološku prihvatljivost proizvoda i niz drugih parametara. Kako bi proizvod mogao biti konkurentan i opstati na tržištu, mora uz konkurentnu cijenu nuditi što veću kvalitetu. Vidimo da je upravljanje troškovima kvalitete zapravo bitan čimbenik za

njihovo smanjenje i mogućnost zadržavanja proizvoda na tržištu uz odgovarajuću (profitabilnu) zaradu.

Ne upuštajući se u potanko razmatranje troškova kvalitete, možemo ih samo načelno podijeliti na:

- preventivne troškove sprječavanja odstupanja od propisane kvalitete,
- troškove nastale odstupanjem od propisane kvalitete.

U prvu skupinu troškova, koji su dakle preventivne prirode, spadaju: troškovi ulazne i međufazne kontrole, troškovi ispitivanja, planiranje kvalitete, analiziranje procesa, preventivno održavanje ispitne i mjerne opreme, auditiranje (procjenjivanje) kvalitete, edukacija i osposobljavanje osoba odgovornih za kvalitetu vanjskog auditiranja, certifika-

cija sustava, uvođenje strukovnih normi, poslovnog savjetovanja, završna kontrola i dr.

U drugu skupinu spadaju troškovi koje možemo povezati s odstupanjem od zahtijevane kvalitete, i to su: troškovi ponovnih ispitivanja, analize i detekcije škarta, korektivnih aktivnosti, troškovi jamstava, povrata i zamjene robe, dorada, dodatno održavanje, penali i naknade štete, sudski troškovi, gubitak kupaca i tržišta i dr. Ti su troškovi uglavnom rezultat ljudskih pogrešaka, i to ljudi koji organiziraju proizvodnju i onih koji je izravno provode ili sudjeluju u njoj na bilo koji način. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

SOCOM

Oprema snaga za specijalne operacije

Specijalne su snage sastavni dio svake vojske od II. svjetskog rata, no upravo je posthladnoratovsko razdoblje idealno za njihovu raznovrsnost i fleksibilnost. Brojne mirovne misije i borba protiv terorizma nove su zadaće u kojima se izvrsno snalaze

Pripremio Igor SKENDEROVIC

Razdoblje od kraja hladnoga rata, a osobito nakon eskalacije terorizma i velikog angažmana država diljem svijeta u borbi protiv njega, mnoge su države odlučile ojačati svoje specijalne snage i povećati njihove mogućnosti.

Izbor i izobrazba pripadnika specijalnih snaga dug je i zahtjevan proces. No, osim izobrazbe osoblja treba ulagati i u druge važne elemente, kao što su moderni transportni sustavi (avioni i helikopteri), oprema za komunikaciju svih vrsta a naravno važna je i logistička potpora. Sve bi to trebalo omogućiti brzo razmještanje specijalnih postrojbi

na duže razdoblje daleko od teritorija matične države. Među najvažnije elemente opreme svih specijalnih snaga svakako spada osobno oružje, odnosno razne jurišne puške, snajperi, ručni raketni bacači ili pak bacači granata.

Postrojbe za specijalne operacije pokazale su se pogodnima i za obučavanje lokalnih snaga te za razne aktivnosti uspostave mira i u nestabilnim državama.

Specijalne su snage često prve u testiranju i uvođenju nove opreme koja se poslije uvodi u sastav ostalih konvencionalnih snaga. Oprema specijalnih snaga obuhvaća mnogo raznih sustava, no početak je ipak

osobno oružje svakog operativca na terenu. Američko zapovjedništvo za specijalne operacije (SOCOM), u nastojanju da svojim vojnicima osigura moderno, učinkovito i modularno oružje odlučilo je nabaviti novu jurišnu pušku. Pokrenuli su program Scar (Special Operations Forces Assault Rifle, odnosno - jurišna puška snaga za specijalne operacije). Zahtjev za novom puškom odraz je problema koje od operacija u Afganistanu imaju operativci američkih specijalnih snaga na terenu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Ubojite i bez pilota!

Iako nisu projektirane za izvođenje jurišnih zadaća, mnoge su bespilotne letjelice dokazale svoju učinkovitost i u tim zadaćama

Pripremio Domagoj MIČIĆ

Jedan od najvećih zrakoplovnih napredaka koji će se zbiti u prvoj polovici XXI. stoljeća bit će uspješna operativna uporaba bespilotnih borbenih letjelica u zadaćama uništavanja ciljeva na zemlji, a pionir su ponovno američke oružane snage. Prije svega takvi sustavi nude dugoročnu mogućnost razvoja koja će znatno smanjiti gubitke u ljudstvu (pilotima) tijekom izvođenja visokorizičnih borbenih misija, kao što je uništavanje protuzračnog sustava, ali i lakše izvođenje politički upitnih misija, kao što je otkrivanje i uništavanje ciljeva koji djeluju u neposrednoj blizini međudržavnih granica.

Bitno su manje u odnosu na klasične borbene avione, pa ih je zbog toga i teže otkriti, mogu se neprimjetno približiti svojim ciljevima, toliko blizu da ugrađeni izvidnički senzori mogu pružiti jasnu sliku cilja i njegove okoline. Kako ih je teže otkriti mogu ostati u području cilja znatno duže nego klasični izvidnički zrakoplovi koji bi vrlo brzo došli pod udar protuzračne obrane. Uz to cijena sata leta bespilotne letjelice neusporedivo je niža od cijene sata leta aviona s pilotom. I cijena gubitka bespilotne (ekonomski i politički) neus-

poredivo je niža od cijene gubitka borbene ili izvidničke letjelice.

Sve ove prednosti na kraju su dovele do logične odluke da ih se pokuša uporabiti kao lake borbene zrakoplove namijenjene uništavanju visokovrijednih ciljeva koji su snažno branjeni. Sposobnost da se neprimjetno prikradu cilju otvorila je mogućnost uporabe jednostavnih vođenih projektila zrak-zemlja srednjeg i/ili malog dometa, čija je cijena znatno niža nego recimo krstarećih projektila velikog dometa. Teoretski gledano bespilotne letjelice pružaju mogućnost uporabe novih vrsta oružja, kao što je directed energy weapons - laseri visoke snage ili mikrovalno oružje. Bespilotne su letjelice zapravo idealne za uporabu takvih oružja jer, s jedne strane, ne zahtijevaju ugradnju posebnih sigurnosnih sustava ili zaštita koje će štititi pilota od zračenja, a s druge strane zbog mogućnosti neprimjetnog prilaska cilju ugrađena oružja će trebati znatno manju instaliranu snagu nego da ih se ugrađuje na klasične borbene letjelice, kao što su avioni ili helikopteri.

Unatoč svim tim prednostima uporaba bespilotnih letjelica u zadaćama uništavanja ciljeva na zemlji ima

i svoje nedostatke. Najveći je da letjelicom upravlja operater koji se nalazi desetke ili stotine (teoretski je moguće i tisuće) kilometara daleko. Iako se tehnologija upravljanja bespilotnim letjelicama na velikim udaljenostima do danas dokazala kao pouzdana, ipak će proći još dosta vremena dok je konzervativni vojni krugovi prihvate kao potpuno uporabljivu. Uz to bez obzira na ugrađene sustave motrenja i otkrivanja ciljeva operater i dalje ima ograničenu sliku okruženja u kojem bespilotna letjelica djeluje. Iako postoji tehnologije kojima se i taj nedostatak može otkloniti (stvaranje virtualne okoline oko operatera) njezina će uporaba znatno povećati cijenu letjelica i cjelokupnih sustava. Zbog toga protivnici njihove uporabe navode da će, zbog nedostatne predodžbe, operateri često napadati pogrešne ciljeve što može dovesti do kolateralne štete. Operacije u Afganistanu i Iraku pokazale su da su američki piloti isto tako, iako su navodno imali potpunu predodžbu o prostoru u kojem djeluju, često greškom napadali svoje snage. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Pješačko naoružanje zaraćenih država tijekom I. svjetskog rata

Tijekom I. svjet-
skog rata ruska
je vojska bila
naoružana
slabim oružjem
kojeg nikada
nije bilo
dovoljno

Dinko ČUTURA

Rusko oružje

U organizaciji pješaštva ruska vojska bila je gotovo istovjetno organizirana kao i vojske drugih sudsionica u ratu. Najviša operativno-taktička jedinica bila je korpus koji se sastojao od dvije do tri divizije, te konjičkih, topničkih jedinica kao i jedinica za osiguranje.

Pješačka divizija brojila je četiri pukovnije ujedinjene u dvije brigade. U Rusiji je bila pridodana i top-

nička brigada (u ostalim vojskama topnička pukovnija).

Borbena popunjenošć pješačke divizije iznosila je maksimalno 16 000 vojnika, 38 topničkih oruđa, 28 mitraljeza i do 300 sablji. Nakon završene mobilizacije Rusija je imala približno 5 300 000 boraca. Carska Rusija ovisila je o anglo-francuskom kapitalu jer je Rusija bila opterećena velikim kreditima (koje je dobila

pod nepovoljnim uvjetima), a zauzvrat je morala u roku 15 dana od objave rata početi s ofenzivnim radnjama protiv Njemačke kako bi odvukla dio njezinih snaga sa zapada i oslabila udar njemačke vojske na francuskoj liniji.

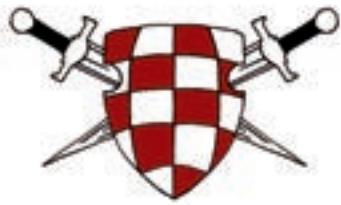
Prvi problem s kojim se suočilo rusko zapovjedništvo bio je nedostatak oružja. Oružje koje se proizvodilo u Tuli svojim količinama nije zadovoljavalo potrebe ruske vojske. Nestašica naoružanja osjetila se već nakon nekoliko mjeseci, da bi krajem 1915. dosegla dramatične razmjere. Kad su Amerikanci počeli Rusima slati vojnu pomoć, osim strojopušaka sustava Maxim-Vickers poslali su im čak 1 500 000 pješačkih pušaka Mošin-Nagant, u ruskom službenom kalibru 7,62 mm. Zbog nestašice oružja, a još prije nego što je počela stizati američka pomoć, u naoružanje ruske vojske ponovno je uvedena već zastarjela jednometna ostraguša Berdan II. ■

Ruski Maxim

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Francusko-austrijski rat (1809.)

Protiv Napoleona

Slijedom događaja, u borbama protiv Napoleona hrvatski su se graničari našli doslovce na svim ratištima...

Jurica MILETIĆ

Graničari iz 1808.
na crtežu Damira
Podhraškog po
Malaspineovom
predlošku

Vojna krajina je od građanske Hrvatske bila odvojena godine 1744. Reorganizirala ju je carica i kraljica Marija Terezija, a feldmaršal Sachsen-Hildburghausen je zapovjedništvo nad njom iz Varaždina prenio u Zagreb. U početku sedmogodišnjeg rata krajina je dala 11 pukovnika graničara, ukupno 34 000 pješaka i 6 000 husara, iznimno popularnih lakih i brzih konjanika toga vremena. Kada je mirom sklopljениm 15. veljače 1763. u Hubertusburgu rat završio, te graničarske pukovnije nisu bile prebačene natrag u domovinu. Cijela je krajina bila svojevrsna vojnička kolonija: graničari su morali učiti ratne zakone, a satnici su bili i upravni poglavari kotara, odnosno općina. U graničarskim pučkim školama njemački je jezik bio obvezatan, a izvan službe uglavnom se govorilo hrvatski. Činovnici su imali časničke činove, a 1798. sve su graničarske pukovnije dobile svoje brojive. Odore su im se sastojale od crnosmeđe suknene surke i uskih hlača od plavog sukna. Svi su kožni dijelovi bili crne boje. Potkraj XVIII. stoljeća u krajini su bile sljedeće pukovnije: I. lička, II. otočka, III. ogulinska, IV. slunjska, V. križevačka, VI. đurđevačka, VII. brodska, VIII. gradišćanska, IX. petrovaradinska, X. I. banska, XI. II. banska i XII. njemačko-banatska. Svakom je pukovnjom zapovijedao pukovnik koji je bio neograničeni gospodar svog područja. Sjedište mu se zvalo štopno (stožerno) mjesto. Pomagao mu je jedan upravni časnik, a za sudske se poslove brinuo satnik auditor. Za šume se brinuo jedan šumar, za gradevine građevinski satnik s pobočnikom, koji se brinuo isključivo za vojne stvari. Nad cijelom granicom, odnosno nad cijelom hrvatsko-slavonskom granično-krajiškom vojskom bio je general sa sjedištem u Zagrebu. U XIX. stoljeću on je u pravilu bio i hrvatski ban. I u miru i u ratu dodijeljena su mu bila dva podmaršala i četiri general bojnika. U svojoj oporuci graničara se sjetila i carica Marija Terezija, pa je svakome jednu mjesecnu plaću ostavila iz svoje privatne imovine. Ukupno je svota bila 144 000 forinti, a njoj je njezin sin i nasljednik Josip II. dodao još 12 000. I on iz svoje privatne blagajne.

U travnju 1809. između Francuske i Austrije ponovno je buknuo rat i uskrsnula je nuda da će Napoleon napokon biti poražen. Austrijsku je vojsku reorganizirao nadvojvoda Karlo, poboljšavši i taktičke odlike i naoružanje. Uspjelo mu je poraziti Napoleona kod Asperna i Esslinga. U njega su se polagale velike nade.

Slijedom događaja, u borbama protiv Napoleona, hrvatski su se graničari našli doslovce na svim ratištima. U graničnom području Italije, nadomak Slovenije, pod zapovjedništvom austro-njemačkih satnika Hermanna i Haenzlera istaknuli su se u borbama kod Malborghetta i Predila. Zadaća im je bila da štite neke manje utvrde koje su francuskoj vojsci priječile napredovanje prema sjeveru, odnosno prema Austriji. Naime, austrijski nadvojvoda Johann, koji je prethodno u mnogim bitkama porazio talijanskog potkralja Eugena, morao se povući

Napoleon I. je
pobjedom u
ratu 1809.
zavladao i
područjima
južno od Save

prema Beču kojem je sad zaprijetila izravna opasnost. Prema Beču je nadirao Napoleon osobno. U mjestima Aspern i Wagram, u neposrednoj blizini glavnoga grada, s jakom mu se vojskom suprotstavio nadvojvoda Karlo. Izvukavši dobru pouku iz prethodnih poraza i prešavši Dunav na dva mjesta Napoleon je Austrijance iznenadio „na spavanju“, tako da nisu stigli iskoristiti svoju brojčanu nadmoć. U bitci su sudje-lovale i hrvatske postrojbe kojima je zapovijedao hrvatski general Filip barun Vukasović. Ipak, austrijski su grenadiri Napoleona barem nakratko zaustavili. Sutradan, zahvaljujući akciji generala Macdonalda, Francuzi su porazili Austrijance, a sam Macdonald je odmah bio promaknut u maršala. Promaknuće se odvilo u moru ljudskih tjelesa: na bojnom je polju ležalo više od 80 000 vojnika, što mrtvih što ranjenih.

Premda se njihov broj među sukobljenim stranama mogao podjednako rasporediti, Austrijanci su doživjeli težak poraz i četiri dana kasnije zatražili su primirje.

Istodobno, hrvatske su postrojbe bile u dijelu vojske koja se svim silama trudila spriječiti nadiranje snaga potkralja Eugena, koji je htio pomoći svom caru, dok je s druge strane Jadranskog mora isto to činio maršal Marmont. Naime, Viesse Marmont - budući Marechal

*Dobio je bitku,
ali ne i rat -
nadvojvoda
Karlo*

Restoran kao kulturna institucija

Posjetiti Beč, a ne vidjeti Marchfelderhof u Wagramu isto je što i doći u Bruxelles, a ne posjetiti Waterloo, govorili su mi. I nisu me prevarili. Marchfelderhof je nadugo i naširoko najpoznatiji restoran i nema Bečanina koji drži do sebe, a da barem jednom u životu nije svratio u tu kulturnu instituciju. Smješten u baroknoj građevini koja se doima kao Schönbrunn u malome, obojen istom onom marijaterzijanskom baroknom žućkasto-okerastom bojom, leži zapravo usred nekadašnjeg bojnog polja. Nema jednu, već više blagovaonica, a u svakoj od njih iznad glava vise sedla, sablje, puške, dijelovi odora i topova - ukratko mnogobrojni predmeti pokupljeni na samom bojnom polju. Vlasnik koji osobno nadgleda svoju poslužbu, kako u kuhinji, tako i u blagovaonicama, izravni je potomak obitelji koja već puna četiri stoljeća poslužuje uglednike: nekada Habsburgovce, danas ne samo njih već i šefove država, generale, predsjednike, crkvene velikodostojnike i admirale iz doslovce svih dijelova svijeta. Svjedoče o tome mnogobrojne fotografije po zidovima, svaka od njih s posvetom. Vlasniku i Marchfelderhofu!

Iznad restorana samo je šest soba u kojima se može prenoći. U jednoj od njih ne tako rijetko noćila je i Marija Terezija. Kažu, uvijek kad bi putovala u nedaleki Požun, ili današnju Bratislavu, zastala bi u Marchfelderhofu. "Ovdje su najbolje marelice na svijetu", govorila bi.

de France, isti onaj koji je legendarnu crkvu sv. Donata u Zadru pretvorio u konjušnicu, a u Splitu bio počašćen ulicom, žurio je na Dunav s vojskom od 18 000 ljudi, probijajući se kroz Liku, Krbavu i Zrmanjski klanac. Pod zapovjedništvom generala Andrije Stojkovića u tome su ga htjeli spriječiti hrvatski graničari s desetak bojni, nekoliko bitnica i malobrojnim konjanjstvom. Borbe su se vodile u Zrmanjskom klancu, kod Gračaca, Budaka, Radojce, Belaja, ispred Gospića i napokon kod Perušića. Stjecajem okolnosti Stojković je bio

zarobljen, a njegov zamjenik, pučkovnik Rebrović, iako i sam ranjen, ipak je uvelike usporio francuske snage. Nije im dopustio da prema Beču nastave najkraćim putem preko Karlovca. Marmont, koji je u tim bitkama izgubio gotovo polovicu svoje vojske, morao se umjesto u Karlovac preko Velebita outputiti u Senj, potom u Rijeku i dalje na sjever, ali u bitku kod Asperna i Wagrama nije stigao na vrijeme.

Rat je završio mirom u Schönbrunnu 14. listopada 1809. Napoleon je njime, između ostalog, zagospodario i područjima južno od Save. ■

**Ante Tomić: "Ništa nas ne smije iznenaditi",
Frakturna, Zagreb 2003.**

Roman Ante Tomića ponovno je u središtu zanimanja, jer je, nakon što je adaptiran za kazališnu predstavu, po njemu snimljen i film *Karaula*. Radi se o vojničkoj priči u kojoj pratimo doživljaje šarolike skupine vojnika koji služe vojni rok 1985. godine u karauli JNA na jugoslavensko-albanskoj granici. U središtu priče je Spličanin Siniša Sirišćević, po zanimanju liječnik, što ga dovodi u situaciju da tajno liječi nadredenog oficira, poručnika Imra Nađa. Za to biva nagrađen češćim izlascima u grad prilikom kojih, igrom slučaja, upoznaje i suprugu već spomenutog oficira, pa čak postaje njezin ljubavnik. Paralelno s tom glavnom pripovjednom niti pratimo i niz duhovitih epizoda vezanih uz ostatak vojničke skupine, u kojoj se izdvaja beogradski probisvijet Ljubo Vrapčić. Autor na jednom mjestu okuplja svu različitost koja se u jednoj zemlji mogla naći, što se odražava kroz glazbeni ukus likova. I ovim romanom Tomić dokazuje svoju neospornu vještina tečnog pripovijedanja, kao i svima već dobro poznat smisao za humor. U njegovoj se prozi ponajprije ističe lakoća dijaloga, začinjena ideološkim besmislicama i željom da se sasvim određeno vrijeme potroši što lepršavije. To je roman o izgubljenom vremenu u redovima nekadašnje vojske, koje svi mladići koji su je prošli pamte po ujedinjenom osjećaju nostalгије i besmisla. Jednostavno i zabavno, te iznimno čitko, Tomić prvi romansira jedan od mitova muškaraca s prostora bivše Jugoslavije, a svoj je roman ukratko predstavio: "Ako bi u četiri riječi trebao kazati o čemu se tu radi, rekao bih da je to knjiga o seksualnim frustracijama u JNA."

Mirela MENGES

FILMOTeka

Karaula (kino)

- hrvatska komedija (95 min.)
- redatelj: Rajko Grlić
- scenarist: Ante Tomić
- gl. glumci: Toni Gojanović (Siniša Sirišćević), Emir Hadžihafisbegović (poručnik Safet Pašić), Sergej Trifunović (Ljuba Paunović)

Rajko Grlić, sada već u respektabilnim godinama, potvrdio je staru narodnu izreku da čovjek ostaje dijete dokle god se voliigrati. Osnova filmske fabule uglavnom slijedi priču knjige Ante Tomića "Ništa nas ne smije iznenaditi", a zanimljivo je da je za potrebe filma izmijenjen identitet jednog od glavnih likova. Tako je poručnik Imre Nađ od zatucanog Mađara postao muslimanski čoban koji sanja svoje ovce. Profesor Grlić (predaje filmsku režiju na sveučilištu u Ohaju, SAD), vještom je rukom lake Tomićeve note pretočio u vrlo pitkih sat i pol filma, još jednom dokazavši da je taj hrvatski spisatelj trenutačno u modi. Prvi film prema Tomićevom romanu *Što je muškarac bez brkova* prošle je godine snimio Hrvoje Hribar, a ta je komedija zimus poharala hrvatska kina. *Karaula* nije nastala prema romanu Ante Tomića, nego je Tomić napisao scenarij po svome književnom predlošku, što je bitna razlika. Stoga je *Karaula* urednija, potpunija i višestruko smješnija, iako sumnjam da će se približiti uspjehu Hribarova filma. S druge strane, u produkciji *Karaule* sudjelovale su sve države bivše Jugoslavije, te Mađarska i Velika Britanija, pa će vjerojatno i u tim zemljama zaobilježiti dobru gledanost. Hrvatska je u film uložila samo desetinu ukupnog budžeta koji je iznosio dva i pol milijuna eura. No, bez obzira na to, *Karaula* možemo smatrati ponajprije hrvatskim filmom. Uz Spličanina i Purgera Grlića, u stvaranju ovog filma svoj doprinos dali su i drugi hrvatski filmski umjetnici - maestralno ga je snimio Zagrepčanin Slobodan Trnić, montirao Spličanin Andrija Zafranović, a glavnu ulogu (svouju prvu na velikom platnu) odglumio je mladi Šibenčanin Toni Gojanović.

Leon RIZMAUL

5. travnja 1614. Pocahontas se udala za Johna Rolfea

Godine 1607. sto engleskih naseljenika osnovalo je na rijeci James u Virginiji prvo stalno englesko naselje u Americi, Jamestown. U prvi godinu dana gotovo polovica stanovnika umrla je od raznih bolesti i indijanskih napada, no preživjeli su, pod vodstvom Johna Smitha, uz brojne nedraće nastavili živjeti, uspostavivši kontakt s Indijancima. S indijanske strane predstavnica u pregovorima bila je poglavica kćer, ljubimica Matoaka, koja je u povijest ušla pod imenom Pocahontas. Unatoč velikom trudu, Jamestown je bio pred napuštanjem kada je u njega došao baron de la Warr i sa svojim ljudima potaknuo novi razvoj grada. Među tim novim naseljenicima bio je i John Rolfe, uzgajivač duhana. Nekoliko godina kasnije Pocahontas je kao taokinja dovedena u Jamestown, gdje je ubrzo privatila engleske običaje i kršćanstvo te je krštena kao Lady Rebecca. Njezin otac Powhatan dogovorio je puštanje iz zatočeništva, no do tog vremena ona se već zaljubila u Johna Rolfea. Poglavnica Powhatan dopustio je kćeri udaju za bijelca, a taj brak je označio početak razdoblja mira između Engleza i Indijanaca. Iz tog prvog mješovitog braka rodio se Thomas Rolfe, koji je bio jedan od uglednijih stanovnika Virginije u XVII. stoljeću.

Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Isusovo "otvoreno društvo"

Jedna od zapanjujućih pojavnosti hrvatske stvarnosti jest velik broj samoubojstava, među kojima je i velik udio obojljelih od PTSP-a. K tome, mnogo je onih koji se žale na razne oblike depresije. Ta je činjenica istaknuta i na nedavno održanom "Tjednu mozga". No, to nije nikakva novost ni u Hrvatskoj niti u svijetu. Štoviše, iako o tome već desetljećima raspravljaju i mediji i znanstvenici, ne samo da nema pomaka prema boljtku, nego se problem povećava. Čini se da i ovdje u potpunosti vrijedi parafraza misli velikoga Dostojevskog, da za razumne postupke nije dovoljno imati - mozak! Naime, obilježje je ovoga vremena i ljudske logike da se zlom bori protiv zla, kako bi se postiglo dobro. To je tzv. sindrom ljudske logike u mračnom tunelu. To je i Isus iskusio pa kaže: "Svjetlost je došla na svijet, ali ljudi su više ljubili tamu nego svjetlost, jer djela im bijahu zla". Zato On, kao svjetlo na kraju ljudskog tunela, nudi - križ. Njegova je logika i recept da se vlastitom žrtvom pobijeđuje зло! Slikovito je to opisao sudbinom pšeničnog zrna. Isus to objašnjava i uglednom Židovu Nikodemu. Bog nam pokazuje znakove spasenja. Kao što je davno Mojsije u pustinji na Božji nalog narodu pokazao znak i sredstvo ozdravljenja izdizanjem zmije na stup, tako i Krist uzdignut na križ postaje konačni znak i jedino sredstvo da se otrgnemo od zla. Dakle, i mi samo "pogledom" prema Njemu možemo zadobiti iscjeljenje od grijeha i ponovno postati slobodni. To je evanđeoski paradoks. On je neshvatljiva teorija, dok ga se ne prihvati. Tko ga prihvati, postaje mu životvorno spasonosan, svjetlo u životnoj tamni, snaga za javno pronošenje toga svjetla. Jer "tko čini zlo, mrzi svjetlost". Zato Isus nije osnovao nikakvu tajnu organizaciju s kodiranim znakovima. Njegova Crkva je prvi i najbolji primjer "otvorenog društva", te prva "globalna asocijacija" koja ni javno ni prikriveno nema u planu pokoravati pojedince i narode, nego svima navješćivati Blagovijest da smo oslobođeni za Slobodu!

Andelko KAĆUNKO

Rimska vojska

Zapovjednici legija bili su tribuni militum: od njih šestorice svaka su dva mjeseca zapovijedala po dvojici, izmjenjujući se svaki dan. Časnike za redovno unovačene legije bilo je narod, a za ostale imenovao ih je konzul. **Gaj Julije Cezar** zapovjedništvo nad legijama povjeravao je legatu, a od cara **Augusta** dalje legiji je, zajedno s pomoćnim četama koje su brojile isto toliko ljudi, zapovijedao *legatus legionis*, koji je pripadao senatorskom staležu, uglavnom kao pretorius. *Tribuni militum*, koje je imenovao car kao vođe legija bili su podređeni legijskom legatu. Valja istaknuti da su postojali i vojnički tribuni. Nosili su taj naslov, ali stvarne ovlasti nisu imali. Kao znak svoje službe, baš kao i vitezovi, nosili su zlatno prstenje.

Savezničkim četama, koje su konzularnoj vojsci bile pridodane, zapo-

vijedali su *praefecti socium*. Bilo ih je šest, a imenovao ih je konzul. Kognitivno saveznika zapovijedali su njihovi domaći *praefectio cohortium*. U carsko su vrijeme taj naslov imali zapovjednici pomoćnih kohorta, a zapovjednici konjaničkih odjela zvali su se *praefecti equitum*.

Na čelu postrojbe zvane manipul bila su dvojica centuriona koje su imenovali vojnički tribuni. Jedan se zvao *centurio prior*, a drugi *centurio posterior*. Pravila napredovanja u vojnoj službi u carsko su se vrijeme promijenila. Početak vojne karijere bio je čin zvan *decimus hastatus posterior*. Znak centurionske časti bio je štap od vinove loze (vitis). Centurionska kaciga imala je poprečno položenu posrebrenu perjanicu. Najvažniji dočasnici, odnosno centurionski zamjenici, zvali su se *optiones*.

Jurica MILETIĆ

Vrhovni zapovjednik konzularne vojske koju su činile dvije legije bio je konzul. Ako su dvije konzularne vojske bile združene, konzuli su se u zapovjedništvu izmjenjivali svakoga dana. Kao pomoćnike i zamjenike zapovjednika senat bi imenovao legate, obično njih trojicu, koji su morali biti senatorskog staleža, a birali su se na prijedlog konzula.

U PRODAJI
VOJNA PSICOLOGIJA
-KNJIGA TREĆA!

Knjige možete kupiti u knjižari Ljekav,
Trg bana Jelačića 17, Zagreb
cijena 185 kuna

NAGRADNA PITALICA - 8. KOLO

ČITAJ-IGRAJ-POBIJEDI

GLAVNE NAGRADE

1.) Sedam dana
ljetovanja u Splitu
za dvije osobe
(Hotel Zagreb)

2.) Sedam dana
ljetovanja u Puli
za dvije osobe
(Hotel Veli Jože)

3.) Godišnja pretplata
na Hrvatski vojnik i
komplet DVD-a

TJEDNE NAGRADE

1.) Komplet knjiga
"Vojna psihologija"

2.) DVD
"Zanimanje - Vojni pas"

3.) Uokvirena fotografija

NAGRADNO PITANJE

Misija MINURSO u kojoj su i pripadnici OSRH nalazi se u:

- A) Indiji B) Zapadnoj Sahari C) Sudanu

KUPON

IME I PREZIME _____

ADRESA _____

TELEFON _____

HRVATSKI
VOJNIK

Sretni dobitnici ŠESTOGA KOLA su:

1. NAGRADA - knjige "Vojna psihologija" - **Juraj ERCEGOVAC, Petrinja**
2. NAGRADA - DVD "Od zore do sumraka" - **Mirjana STAKOR, Osijek**
3. NAGRADA - uokvirena fotografija - **Zoran OBADIĆ, Zagreb**

Naravno, naša nagradna pitalica ide dalje, a u ovom broju objavljujemo pitalicu OSMOGA kola. Kako biste se uključili u igru za **TJEDNE NAGRADE** 8. kola, dovoljno je da čitate Hrvatski vojnik koji upravo držite u ruci i tako pronađete odgovor na postavljeno pitanje koje možete naći u kuponu na drugu stranice. Potom zabilježite svoj odgovor, i to tako da na **KUPONU ZAOKRÜZITE** slovo ispred jednog od tri ponuđena odgovora za koji mislite da je točan.

ORIGINALNI kupon, na kojem ćete napisati i svoje osobne podatke, izrežite i pošaljite **POŠTOM** u **KUVERTI** ili na **DOPISNICI** na adresu:

MINISTARSTVO OBRANE
SOJI-HVG
(Za nagradnu pitalicu)
PP 252
10 000 Zagreb

Kuponi OSMOGA KOLA objavljeni u aktualnom broju **79** Hrvatskog vojnika u redakciju moraju stići najkasnije do **ponedjeljka, 10. travnja u 12 sati**. Istočno izvuci će se troje tijednih dobitnika OSMOGA KOLA, koji će na osnovi svojih **TOČNIH** odgovora zabilježenih na **ORIGINALNIM** kuponima osvojiti po jednu od tri **TJEDNE** nagrade. **DOBITNICI TJEDNIH NAGRADA OSMOGA KOLA** nagradne igre bit će objavljeni u broju **81** Hrvatskog vojnika.

Idućeg tjedna, u broju **80**, objavit ćemo i imena troje dobitnika tijednih nagrada **SEDMOGA KOLA**, koja ćemo dobiti 3. travnja nakon našeg novog izvlačenja.

Podsjecamo vas i na **ZAVRŠNO** izvlačenje (**28. svibnja 2006.**), na kojem ćemo izvući dobitnike **GLAVNIH NAGRADA**. Za to izvlačenje u obzir će doći kuponi objavljeni u **SVIH 15 KOLA** nagradne igre, naravno s točnim odgovorima, koji u našu redakciju pristignu do **23. svibnja 2006.** u **12 sati**. Naravno, s više pročitanih Hrvatskih vojnika i većim brojem poslanih kupона, veće su vaše šanse da osvojite jednu od **GLAVNIH** ili **TJEDNIH** nagrada.

SLUŽBENA PRAVILA nagradne igre **ČITAJ-IGRAJ-POBIJEDI** u svakom trenutku možete pročitati na web stranici: www.hrvatski-vojnik.hr.